

ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ

Η συμμετοχή μας στον εορτασμό των «Τριών Ιεραρχών»

Στις 30 Ιανουαρίου γιορτάσαμε, μαθητές και εκπαιδευτικοί, τη μνήμη και το έργο των «Τριών Ιεραρχών». Το πρωί παραβρεθήκαμε στον καθιερωμένο εκκλησιασμό στην εκκλησία της Αγίας Κυριακής, ενώ το απόγευμα μια τετραμελής αντιπροσωπεία του Σχολείου μας μετείχε στην εκδήλωση προς τιμήν των Τριών Ιεραρχών, που οργάνωσε στο Δημαρχείο ο Δήμος Παλαιού Φαλήρου με τη συμμετοχή πολλών σχολείων.

Παρουσίαση του ναού της Αγ. Κυριακής

συμμετείχαν παρουσίασαν τις εργασίες που είχαν ετοιμάσει για έναν από τους Τρεις Ιεράρχες ή για τον Ναό που επισκέπτονται με το σχολείο τους. Εμείς, δηλαδή η Δανάη, η Μαρίλια, η Ευθυμία και ο Αλέξανδρος παρουσιάσαμε τον Ιερό Ναό της Αγίας Κυριακής Αμφιθέας.

Πρώτη φορά παρουσιάσαμε δουλειά μας έξω από το σχολείο και ήταν συναρπαστικό να βλέπεις τον Δήμαρχο, τους Αντι-

Εκεί τα παιδιά των σχολείων που

(Συνέχεια στη σελίδα 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ:	
Επικαιρότητα της τάξης	2-3
Επικαιρότητα και Παράδοση	4-12, 31
Η Επανάσταση του 1821	12 - 23
Πρόσωπα	23- 27
Θέματα Επιστημών	27- 29
Οικολογικά Θέματα	29- 30
Ψυχαγωγία	32

Τι είναι το γαϊτανάκι ;

Από τα λίγα έθιμα που διατηρούνται αυτούσια ως τις μέρες μας, είναι και το περίφημο γαϊτανάκι, ένας χορός ή ακριβέστερα ένα χορευτικό παιχνίδι, το οποίο ταιριάζει απόλυτα με το χρώμα και τη διάθεση των εορτών.

Η προέλευση του εθίμου

Το γαϊτανάκι πέρασε στην Ελλάδα από πρόσφυγες του Πόντου και της Μικράς Ασίας και έδωσε απόλυτα με τα άλλα τοπικά έθιμα, αφού η δεξιοτεχνία των χορευτών αλλά και ο ιδιαίτερος χορευτικός χαρακτήρας του δεν άφηναν κα-

(Συνέχεια στη σελίδα 4)

Κατασκευή χαρταετού

Χαρακτηριστικό έθιμο της Καθαράς Δευτέρας είναι το πέταγμα του χαρταετού. Βέβαια στα παλιότερα χρόνια τα παιδιά δεν περίμεναν την Καθαρά Δευτέρα για να πετάξουν τον αετό τους, αλλά το έκαναν κάθε φορά που είχαν ευκαιρία μέσα στον χειμώνα ή στις αρχές της άνοιξης. Σήμερα ο χαρταετός σπάνια φτιάχνεται στο σπίτι και έτσι ένα μέρος της αξίας του εθίμου έχει χαθεί. Ευκαιρία λοιπόν για εμάς να σας δείξουμε τον τρόπο κατασκευής τους και ίσως του χρόνου να κάνει ο καθένας μας τον δικό του χαρταετό.

(Συνέχεια στη σελίδα 9)

Η Επικαιρότητα της τάξης μας Τα παιδιά βρέχει...

Ελευθερώνοντας το δικό μας αερόστατο

Ο καιρός και τα καιρικά φαινόμενα επηρεάζει τη ζωή όλων μας, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, επαγγελματικής ιδιότητας. Ασυναί-

θητα όλοι αναρωτιόμαστε τι καιρό θα κάνει σήμερα, τις επόμενες ημέρες, τους μήνες που ακολουθούν. Ο καθένας για τους δικούς του λόγους.

Πώς ακριβώς δημιουργούνται και εξελίσσονται τα μετεωρολογικά φαινόμενα; Πως μπορούμε χρησιμοποιώντας το πιο απλό μετεωρολογικό όργανο που υπάρχει, τα μάτια μας... να καταλάβουμε που το πάει ο καιρός! Όλα αυτά και ακόμα περισσότερα μας εξήγησε με αρκετά διασκεδαστικό τρόπο

η επιστήμονας του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών που μας επισκέφθηκε στο σχολείο μας.

Σε ένα απολύτως διαδραστικό μάθημα τα παιδιά της ΣΤ΄ τάξης μάθαμε για τον ήλιο – το αστέρι της ζωής, τον κύκλο του νερού, τη δημιουργία των νεφών, το ουράνιο τόξο, τις εποχές, τις καταιγίδες και τους κεραυνούς, το χιόνι, το χαλάζι και τον άνεμο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

τέτοια εκδήλωση.

**ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ –
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ**

Η συμμετοχή μας στον εορτασμό των «Τριών Ιεραρχών»

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

δημάρχους, τον Μητροπολίτη και άλλους Ιερείς του Π. Φαλήρου και πολύ πολύ κόσμο να παρακολου-

θούν όσα είχαμε ετοιμάσει.

Μας άρεσε πάρα πολύ που είδαμε από κοντά αυτά τα πρόσωπα και ελπίζουμε να ξαναγίνει μια

Το απίθανο ταξίδι

Η φαντασία στο θέατρο και τον κινηματογράφο

Την πρώτη εβδομάδα του Φλεβάρη επισκεφθήκαμε τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών για να παρακολουθήσουμε τα πρόγραμμα «Το απίθανο ταξίδι» που ήταν

πραγματικά απίθανο!

Ήταν ένα θεατρικό δρώμενο με ζωντανή μουσική, εφέ και πολλές απίθανες δράσεις!

ΥΠΟΘΕΣΗ: Τρεις φίλοι ταξιδεύουν πίσω στον χρόνο, στην εποχή του βωβού κινηματογράφου, για να ζήσουν μια περιπέτεια που θα τους οδηγήσει σε μακρινούς πλανήτες και θα τους φέρει αντιμέτωπους με παράδοξα εμπόδια.

Στόχος τους είναι να απελευθερώσουν τον Ζωρζ Μελιές, που κρατείται φυλακισμένος από τους εχθρούς της φαντασίας. Για να το πετύχουν αυτό, όμως, θα πρέπει

να βρουν τρόπο ώστε από τη σκηνή να εισχωρήσουν στην οθόνη του κινηματογράφου, κάτι που μπορεί να συμβεί μόνο με τη βοήθεια και τη φαντασία των παιδιών.

Αυτό που μας ενθουσίασε περισσότερο ήταν ότι συμμετείχαμε και εμείς.

Στο τέλος της παράστασης είχαμε την ευκαιρία να μιλήσουμε με τους ηθοποιούς για τον ρόλο τους, τα εφέ και τις δυσκολίες της παράστασης!

Περάσαμε μια πολύ δημιουργική μέρα!

**ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ –
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ**

Η Επικαιρότητα της τάξης μας

Το απίθανο ταξίδι

Στις 5 Φεβρουάριου ημέρα Τρίτη το σχολείο μας επισκέφθηκαν εκπρόσωποι του «Συνδέσμου Κοινωνικής Ευθύνης για Παιδιά και Νέους» για να συζητήσουν μαζί μας για τα άτομα με αναπηρία.

Αφού μας εξήγησαν τι είναι η αναπηρία και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ανάπηροι, αρχίσαμε να συζητούμε για τις προκαταλήψεις, τις διακρίσεις και την περιθωριοποίηση που ζουν στο σχολείο και στην κοινωνία μας

γενικότερα.

Μετά το τέλος της συζήτησης, που ήταν ένα μάθημα ζωής με έντονα συναισθήματα, νιώσαμε σίγουροι για το αυτονόητο, ότι μπορούσαμε να αποδεχτούμε στην τάξη και στο σχολείο μας το ίδιο ένα άτομο με αναπηρία, όπως κάθε άλλον συμμαθητή ή συμμαθήτριά μας. Πάνω απ' όλα μετράει ο άνθρωπος και όχι οι ιδιαιτερότητές του.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ

Το βάψιμο της αίθουσας του ΣΤ2

Η αίθυσά μας έχει φωτεινά χρώματα και δημιουργεί μια χαρούμενη ατμόσφαιρα για αυτούς που θα την επισκεφτούν. Όμως τα συγκεκριμένα χρώματα επειδή ήταν από προηγούμενες χρονιές είχαν αρχίσει να ξεθωριάζουν και να βρωμίζουν και για αυτό εμείς, οι φετινοί μαθητές της Στ' 2 τάξης, επειδή θέλαμε ο χώρος που περνάμε τις περισσότερες ώρες της ημέρας να είναι όμορφος και καθαρός πήραμε την πρωτοβουλία να βάψουμε την αίθουσα μας. Έτσι λοιπόν το Σάββατο 3 Φεβρουαρίου συγκεντρωθήκανε οι γονείς και τα παιδιά στην αίθου-

Παιδιά και γονείς επί το έργον !

σα για να την βάψουνε. Όσοι γονείς μπορούσανε πήγανε από τις 8.30 π.μ. και η μέρα άρχισε με καφέ. Μετά από λίγη ώρα όταν συγκεντρώθηκαν όλοι οι γονείς

και τα παιδιά ξεκινήσαμε τη δουλειά. Όλοι βοήθησαν και οι τάξη τελείωσε νωρίς. Την αίθουσα την βάψαμε με πράσινο χρώμα, μωβ ανοιχτό και γαλάζιο., Στη συνέχεια πήγαμε όλοι μαζί μια βόλτα για φαγητό και περάσαμε υπέροχα. Ελπίζουμε η τάξη μας να μείνει καθαρή και όμορφη για πολλά χρόνια.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ -
ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Τοικνοπέμπτη στο 11ο

Χορεύοντας το γαϊτανάκι

Αυγοδρομίες

Τσουβαλοδρομίες

Αλευροπολεμιστές

Επικαιρότητα—Παράδοση

Η Τσικνοπέμπτη

Η Τσικνοπέμπτη είναι η Πέμπτη της δεύτερης εβδομάδας των Αποκριών, την αποκαλούμενη Κρεατινή. Τη μέρα αυτή καταναλώνονται μεγάλες ποσότητες κρέατος. Είναι γιορτή της χριστιανικής παράδοσης.

Παρόμοιες γιορτές έχουν και άλλα χριστιανικά έθνη, όπως το Weiberfastnacht στη Γερμανία και τη

Mardi Gras (Λιπαρή Τρίτη) στη Γαλλία που όμως αντιστοιχεί στην Ορθόδοξη Καθαρά Δευτέρα.

Η Τσικνοπέμπτη γιορτάζεται με διαφορετικό τρόπο σε ορισμένα μέρη της Ελλάδας.

Στη Θήβα την Τσικνοπέμπτη αρχίζει ο "βλάχικος γάμος" που ξεκινά με το προξενιό δύο νέων, συνεχίζει με το γάμο και τελειώνει την Καθαρή Δευτέρα με την πορεία των προικιών της νύφης και το γλέντι των συμπεθερών. Ο "βλάχικος γάμος" είναι κατάλοιπο της πανάρχαιης λατρείας του θεού Διονύσου που διακονίζει την

Τι είναι το γαϊτανάκι ;

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

νέναν αδιάφορο!

Πώς εκτελείται αυτό το χορευτικό παιχνίδι

Χρειάζονται δεκατρία άτομα για να στήσουν τον ιδιότυπο χορό. Ο ένας κρατά ένα μεγάλο στύλο, κοντάρι, στο κέντρο από την κο-

οργιαστική θρησκεία του στη Θήβα.

Στην Πάτρα κατά τη διάρκεια του Πατρινού καρναβαλιού, εκατο-

Τσικνίσματα

ντάδες Πατρινοί από το μεσημέρι της Τσικνοπέμπτης στήνουν ψησταριές σε κάθε σημείο της πόλης, ακόμα και έξω από τα καταστήματά τους. Τοπικά δρώμενα "ο γάμος της Γιαννούλας της κουλουρούς" και "τα Τριτάκια του Λάζαρη".

Στην παλαιά πόλη της Κέρκυρας τελούνται τα Κορφιάτικα Πετεγολέτσα ή πετεγόλια ή πετέγολα. Είναι το γνωστότατο κουτσομπολιό και αποτελεί μέρος του Κερκυραϊκού Καρναβαλιού που γίνεται το βράδυ της Τσικνοπέμπτης στις κεντρικές πλατείες ή τα στενά

δρομάκια των διαφόρων χωριών της Κέρκυρας, με αποκορύφωμα τα πετεγολέτσα που παίζονται στην Πίνια που είναι το κέντρο της παλιάς πόλης, κοντά στην τοποθεσία "Κουκουνάρα".

Στην Ξάνθη πραγματοποιούνται εκδηλώσεις όπως η «Βραδιά Παραδοσιακών Γεύσεων», όπου οι Λαογραφικοί Σύλλογοι της πόλης προσφέρουν εδέσματα, χορό και μουσική από διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Στο Ξινό Νερό Φλώρινας την Τσικνοπέμπτη γίνεται χορός μασκέ με ορχήστρα και παραδοσιακή μουσική.

Στις αλάνες των Σερρών ανάβονται μεγάλες φωτιές, στις οποίες αφού ψήσουν το κρέας, πηδούν από πάνω τους. Τέλος κάποιος από την παρέα με χιούμορ αναλαμβάνει τα «προξενιά», ανακατεύοντας ταυτόχρονα τα κάρβουνα με ένα ξύλο.

Στην Κομοτηνή καψαλίζουν μια κότα που πρόκειται να φαγωθεί την επόμενη Κυριακή (της Απόκριω). Αυτήν την ημέρα τα αρραβωνιασμένα ζευγάρια ανταλλάσσουν δώρα φαγώσιμα.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΚΑΚΗΣ

ανά ζευγάρια, τραγουδώντας το παραδοσιακό τραγούδι. Καθώς κινούνται γύρω από τον στύλο, κάθε χορευτής εναλλάσσεται με το ταίρι του κι έτσι όπως γυρνούν, πλέκουν τις κορδέλες γύρω από τον στύλο δημιουργώντας χρωματιστούς συνδυασμούς, με τον ίδιο τρόπο που έπλεκαν παλιά οι γυ-

Επικαιρότητα—Παράδοση

Τι είναι το γαϊτανάκι ;

(Συνέχεια από τη σελίδα 4)

ναίκες τα γαϊτάνια και στόλιζαν τις παραδοσιακές φορεσιές. Όταν οι κορδέλες έχουν όλες τυλιχτεί και οι χορευτές χορεύουν όλο και πιο κοντά στο κοντάρι, αντιστρέφεται η φορά του χορού και αφού τα γαϊτάνια ξετυλιχτούν ο χορός τελειώνει.

Ο συμβολισμός

Στις περισσότερες περιπτώσεις το γαϊτανάκι αποτελεί παραδοσιακή γιορτή αιώνων, διαφόρων αγροτικών κυρίως περιοχών, συμβολίζοντας το πνεύμα της συναδέλφωσης, της αγάπης και της ομόνοιας. Πιθανόν ο κυκλικός αυτός χορός να υποδηλώνει τον κύκλο της ζωής, από την χαρά στην λύπη, από τον χειμώνα στην άνοιξη, από την ζωή στον θάνατο

Τα κούλουμα

Με την ονομασία κούλουμα εννοούμε τον εορτασμό της Καθαράς Δευτέρας.

Δεν έχει εξακριβωθεί η αρχαία προέλευση της εορτής αυτής, που αποτελεί θρησκευτική εορτή κατά την οποία εορτάζεται η έναρξη της Τεσσαρακοστής.

Αυτή τη μέρα συνηθίζεται να τρώμε λαγάνα και νησίσσιμα φαγητά τα λεγόμενα σαρακοστιανά όπως: ταραμά, ταραμοσαλάτα, ελιές, θαλασσινά, χαλβά κ.α.

Στην Αθήνα, από πολλές δεκαετίες προ του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, τα Κούλουμα γιορτάζονταν στις πλαγιές του λόφου του Φιλοπάππου, όπου οι Αθηναίοι τρωγόπιναν καθισμένοι στους βράχους από το μεσημέρι μέχρι τη δύση

και το αντίθετο. Σε πολλές περιοχές το γαϊτανάκι σήμερα, το χορεύουν τις Αποκριές

υπάρχουν όμως πολλές μαρτυρίες ότι παλαιότερα χορεύονταν τα Θεοφάνεια αμέσως μετά τον αγιασμό των υδάτων η την πρωτοχρονιά, μάλιστα αρκετές περιοχές κρατούν ακόμη το έθιμο αυτές τις ημέρες. Οι λόγοι για τους οποίους

μεταφέρθηκε το γαϊτανάκι στις Αποκριές, δεν είναι γνωστοί, ίσως διότι σε άλλες περιοχές να χορευόταν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο και οι υπόλοιπες θέλησαν να «προσαρμοστούν».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

Το γαϊτανάκι στο σχολείο μας

Παραδοσιακές σαρακοστιανές γεύσεις στη σελ. 31

του ήλιου. Οι περισσότεροι χόρευαν υπό τους ήχους πλανόδιων μουσικών, κατά παρέες, είτε δημοτικούς είτε λαϊκούς χορούς υπό τους ήχους λατέρνας.

Το σούρουπο όλοι οι Ρουμελιώτες γαλατάδες της Αθήνας έστηναν λαμπρό χορό - κυρίως τσάμικο - γύρω από τους στύλους του Ολυμπίου Διός παρουσία των Βασιλέων και πλήθους κόσμου.

Σήμερα, τα Κούλουμα γιορτάζονται σχεδόν σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας μαζί με το έθιμο της

Κούλουμα στην Αθήνα

ημέρας του πετάγματος του χαρταετού.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ

Επικαιρότητα—Παράδοση

Το έθιμο του Αγά στη Χίο

Το έθιμο του Αγά

Το έθιμο του Αγά είναι ένα από τα παλαιότερα έθιμα της Χίου και αναβιώνει κάθε Καθαρά Δευτέρα

σε διάφορα χωριά όπως τα Μεστά, οι Ολύμποι και το Λιθί. Πρόκειται για μία παράδοση που έχει τις ρίζες της στην τουρκοκρατία. Αφού πέρασε η τουρκοκρατία η αγανάκτηση των χωρικών γι' αυτή την αδικία οδήγησε στο να αρχίσουν να σατιρίζουν τα παθήματα τους.

Με ένα πλαστικό ρόπαλο ο "Αγάς" μοιράζει τα πρόστιμα ανάλογα με το παράπτωμα του κάθε κατηγο-

ρουμένου διασκεδάζοντας το που γελά και αναρωτιέται ταυτόχρονα αν μετά είναι και η σειρά του.

Ο Αγάς, καταδικάζει κάθε παρευρισκόμενο για τα «παραπτώματά» του και του επιβάλλει ένα χρηματικό πρόστιμο, που πρέπει να πληρώσει.

Στο τέλος της ημέρας, ο Αγάς οδηγείται στην πυρά.

ΕΒΕΛΙΝΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΗ

Το έθιμο του Μπέη στον βόρειο Έβρο

Το έθιμο του Μπέη

Στον Βόρειο Έβρο ο Κιοπέκ Μπέης μια μέρα το χρόνο, συνήθως τη Δευτέρα πριν τη Καθαρή Δευτέρα απολαμβάνει την εξουσία του προαναγγέλλοντας την έλευση της Άνοιξης και την ευφορία της Φύσης. Του συμπαραστέκονται οι Συνο-

δοί, που θα μπορούσαν να είναι Σειληνοί, Σάτυροι ή Μαινάδες ο Μουτζούρ-χατζής (ή μουτζούρης ή αράπης) και οι καντίνες αντίστοιχα. Πάντα με τη συνοδεία του ζουρνά και του νταουλιού . Της πομπής προπορεύονται οι Σποριάδες. Ο θιάσος περιδιαβαίνει τους δρόμους χαρίζοντας απλόχερα κέφι και ευχές για καλή σοδειά και αγαθά αλλά και σέρνοντας τα εξ αμάξης σ' όσα ο ίδιος κρίνει « στραβά » .

Ο μπέης άλλοτε κερνά και διασκεδάζει ,άλλοτε βάζει πρόστιμα και φόρους ,άλλοτε τιμωρεί «τζιτζικώνοντας» ή απειλώντας με την τοπούζα του (σκήπτρο), ενώ

ο Μουντζούρης επιδιώκει ν' αφήσει τη μουντζούρα του σε όλο τον κόσμο όσο οι έξαλλες Καντίνες (άνδρες μεταμφιεσμένοι σε γυναίκες) θορυβούν και διασκεδάζουν αναζητώντας τα « θύματα » τους. Η γιορτή καταλήγει στην πλατεία για την τελετή της σποράς και στη συνέχεια η εξουσία του Μπέη γκρεμίζεται. Είτε με το κάψιμο του στέμματος του ,είτε με το ρίξιμο του στο νερό? Ακολουθεί λαϊκό γλέντι. με χορούς ,τραγούδια και μπόλικο κρασί

**ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ –
ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ ΚΑΡΑΣΑΒΒΑ**

Ο βλάχικος γάμος στη Θήβα

Ο βλάχικος γάμος είναι ένα από τα έθιμα της Καθαρής Δευτέρας και αναπαριστά έναν παραδοσιακό γάμο της ελληνικής υπαίθρου. Πολύ καλή αναπαράσταση είναι αυτή που γίνεται στη Θήβα.

Στη γιορτή αυτή τη νύφη υποδέεται άντρας και περιλαμβάνει διάφορα

επιμέρους στάδια όπως ξύρισμα του γαμπρού, στόλισμα της νύφης, το παντρολόγημα κ.λπ., καταλήγοντας σε χορό και γλέντι των καλεσμένων. Το έθιμο τελούνταν από παλιά κι μόνο στη διάρκεια της Κατοχής διακόπηκε για να επανέλθει στη δεκαετία του 50 σημειώνοντας και πάλι μεγάλη επιτυχία, έτσι ώστε να καθιερω-

θεί σε ετήσια γιορτή.

Η γιορτή του βλάχικου γάμου τελείται σήμερα σε πολλές περιοχές της Ελλάδας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΚΩΝΑΣ

Επικαιρότητα—Παράδοση

Το δικαστήριο των ανήθικων πράξεων στην Κάρπαθο

Το γραφικό νησί της Κάρπαθου την Αποκριά, δεν έχει μόνο γλέντι και χορό αλλά και ένα λαϊκό δικαστήριο! Όχι μην τρομάζετε, διότι πρόκειται απλά για ένα ιδιαίτερο έθιμο το οποίο πραγματοποιείται την Καθαρή Δευτέρα. Η περίοδος της Σαρακοστής είναι μια καλή ευκαιρία για την κάθαρση. Έτσι οι τοπικοί χωροφύλακες ή “Τζαφιέδες”, συλλαμβάνουν τους “ασεβείς”, τους “στραβούς και ανάποδους”, όσους ασχημονούν

και γενικά προκαλούν τους άλλους με τις πράξεις τους. Οι σεβάσμιοι και γηραιότεροι σε ρόλο δικαστή, στήνουν το «Λαϊκό Δικαστήριο των Ανήθικων Πράξεων», με στόχο την απονομή της δικαιοσύνης. Η δίκη παρωδία μετατρέπεται σε γλέντι με πειράγματα και αστεϊσμούς, καλό φαγητό, κρασί και φυσικά παραδοσιακή

Δικαστήριο ανήθικων πράξεων

μουσική.

ΕΥΑ ΦΡΑΓΚΟΥ

Καθαρά Δευτέρα στο Γαλαξίδι με αλευρομουτζουρώματα

Το εναρκτήριο πρόσταγμα για κάθοδο στον αλευροπόλεμο δίνεται λίγο μετά το μεσημέρι. Το θορυβώδες κονβόι, πάνω σε παλιά αυτοκίνητα ή πεζή, ακόμα και με κουδούνια και με σφυρίχτρες, ξεκινά από τη γέφυρα της Εθνικής Οδού κοντά στο Δημοτικό Σχολείο, και μέσα από τους κεντρικούς δρόμους του Γαλαξιδιού φτάνει «πολεμώντας» μέχρι το λιμάνι.

Το πέρασμά του συνοδεύεται από σύννεφα χρωματιστού αλευριού σε όποιον πέσει στο δρόμο των... πεζικάριων. Κάθε χρόνο τα σπία σκεπάζονται με μουσαμάδες για να γλιτώσουν το πλούσιμο την επομένη – αλλά χωρίς μεγάλη επιτυχία, η αλήθεια είναι.

Συνήθως οι επισκέπτες παρακο-

Αλευρομουτζουρώματα στο Γαλαξίδι

λουθούν τη μάχη της προκουμαίας από την απέναντι πλευρά του λιμανιού, ωστόσο αν αισθανθούν τολμηροί την τελευταία στιγμή τα μαγαζιά μπορούν να τους προμηθεύσουν με ολόσωμες φόρμες μιας χρήσης αλλά και με μάσκες. Όσοι δεν νοιάζονται για την καθα-

ριότητα των ρούχων και των παπουτσιών τους, παίρνουν αλεύρι και μπογιά και απλά μπλέκονται στα αλευρομουτζουρώματα.

Δεν χρειάζονται πάνω από 30 λεπτά για να επικρατήσει ένα εορταστικό χάος στο λιμάνι: «μάχες» ξεσπούν σε κάθε γωνιά, «πεζικάριο» ορμούν οι ένας στον άλλο, κραυγές, κόρνες, μαρσαρίσματα μπλέκουν με τη μουσική. Σε βαρέλια καίνε φωτιές, από τα σαραβαλιασμένα καπό βγαίνουν νέα πολεμοφόδια, ενώ το πλιάτσικο στις αντίπαλες ομάδες δεν είναι κάτι άγνωστο.

ΜΑΡΙΛΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ -

ΔΑΝΑΗ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Του Κουτρούλη ο γάμος

Οι γιορτές της Αποκριάς στη Μεθώνη της Μεσσηνίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τον Γάμο του Κουτρούλη, ένα έθιμο που έχει τις ρίζες του στις

Η ιστοσελίδα του ΣΤ2 : <http://sainia.gr>

αρχές του 14ου αιώνα, όταν η περιοχή ήταν ενετοκρατούμενη. Πρόκειται για πραγματικό γεγονός, που αναβιώνει με τη μορφή παρωδίας το μεσημέρι της Καθα-

ράς Δευτέρας και έως το βράδυ γίνεται γλέντι, όπου προσφέρονται γουρουνόπουλα, καψάλες, δηλαδή φέτες ψωμιού με λάδι, καψαλισμένες στη φωτιά και κρα-

Επικαιρότητα—Παράδοση Του Κουτρούλη ο γάμος

(Συνέχεια από τη σελίδα 7)

σί.

Η ιστορία του Γάμου του Κουτρούλη έχει ως εξής: Ο τελευταίος

έλληνας ιππότης, ο Ιωάννης Κουτρούλης, ερωτεύθηκε μια ντόπια, η οποία όμως ήταν παντρεμένη. Εκείνος την έκλεψε και αποφάσισε να συγκοιμήσει μαζί της, γεγονός που προκάλεσε κουσμπολιά αλλά και τον αφορισμό της γυναίκας από την Εκκλησία. Επί 17 χρόνια ο Κουτρούλης, παρά τη μεγάλη αντίδραση της τοπικής κοινωνίας, αγωνιζόταν να την παντρευτεί νόμιμα. Τελικά η γυναίκα παρουσίασε το διαζύγιο και έγινε το μυστήριο.

Μετά την τέλεση του γάμου, το 1394 ή το 1404, το γλέντι κράτησε αρκετές ημέρες σε πείσμα του πρώτου συζύγου, αλλά και προς ικανοποίηση του παθόντος Ιωάννη Κουτρούλη. Το τρικούβεργο γλέντι έμεινε στην ιστορία, όπως και η φράση «έγινε του Κουτρούλη ο γάμος»!

Το γλέντι της Καθαράς Δευτέρας στη Μεθώνη είναι κάθε χρόνο... αντάξιο του γάμου του Κουτρούλη!

**ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΚΑΛΑΒΡΟΥ -
ΜΑΡΙΛΙΑ ΓΑΝΤΖΙΔΗ**

Ο αχυρένιος Γληγοράκης

Ο αχυρένιος Γληγοράκης

Στη Βόνιτσα υπάρχει το έθιμο του Αχυρένιου Γληγοράκη. Ένα έθιμο που κρατά πάρα πολλά χρόνια και μέσα από αναφορές τονίζεται ότι ήταν το ποιο παλιό έθιμο - καρναβάλι που γινόταν στην ευρύτερη περιοχή της Δυτικής Ελλάδος και ένα από τα πρώτα στον Ελλαδικό χώρο. Το έθιμο του Αχυρένιου - Γληγοράκη αναβιώνει κάθε Καθαρή Δευτέρα στη Βόνι-

τσα. Είναι ένα παραδοσιακό «καρναβάλι» - «τελετή» που καταφέρνει συνδυάζοντας σάτιρα και διασκέδαση να προσφέρει κάθε φορά ξεχωριστές στιγμές στους επισκέπτες και τους ντόπιους.

Ο Αχυρένιος Γληγοράκης από την κορυφή της Πόλης συνοδεύει των συγγενών του, των γιατρών, των παπάδων, των χωροφυλάκων, των φίλων του, της μοιρολογίστρας και των διάφορων γυναικών του, που αγάπαγε, κατευθύνεται προς την παραλία της Βόνιτσας. Τον Γληγόρη συνοδεύουν άρματα που διακωμωδούν την εκάστοτε κατάσταση του Δήμου και της Ελλάδας.

Προς το τέλος της τελετής, σε κάποια διακοπή του γλεντιού, κάποιος εκφωνεί τον επικήδειο, που δεν είναι παρά μια καυστική σάτιρα της επικαιρότητας. Το απόβραδο ο Γληγοράκης στην άκρη του γιαλού ή μέσα σε πρόχειρα κατασκευασμένη βάρκα, ρίχνεται στη φωτιά. Γύρω από τον αχυρένιο που σιγοκαίγεται, γίνεται το γλέντι κορυφώνεται με χορό και ποτό. Άλλη μια Αποκριά φεύγει μαζί με το Γληγοράκη.

**ΜΑΡΙΟΣ ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ -
ΜΑΡΚΟΣ ΝΤΟΥΚΑ -
ΜΗΝΑΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΙΔΗΣ**

Επικαιρότητα—Παράδοση

Το έθιμο των Μουτζούρηδων στον Πολύσιτο της Βιστονίδας

Στον Πολύσιτο η προετοιμασία ξεκινά από την προηγούμενη μέρα με την παρασκευή της παραδοσιακής Λαγάνας και το βράσιμο της φασολάδας από τις γυναίκες του χωριού, για να προσφέρουν στους επισκέπτες τους την επόμενη μέρα. Τους επισκέπτες τους περιμένει μια έκπληξη, αφού τους υποδέχονται δύο μεταμφιε-

σμένοι οι οποίοι προσπαθούν να τους μουντζουρώσουν με την καπνιά από το καζάνι που έβραζε η φασολάδα έτσι ώστε όλοι να γιορτάσουν την Καθαρή Δευτέρα μασκαρεμένοι!

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Μουτζούρηδες

Κατασκευή χαρταετού

(Συνέχεια από τη σελίδα 1)

Υλικά : Α) 3 ελαφρά πηχάκια από ξύλο περίπου 80 εκατοστά το καθένα (ή για καλύτερο χαρταετό 3 ξερά καλάμια κομμένα στη μέση)

Β) χαρτί

Γ) γερό σπάγκο

Δ) λεπτό σύρμα

Ε) κολλητική ταινία

ΣΤ) χρωματιστά χαρτιά για την ουρά ή χάρτινες κορδέλες

Κατασκευή

Στα άκρα από κάθε πηχάκι κά-

νουμε δυο μικρές εγκοπές. Δένουμε γερά μεταξύ τους τα

Δένουμε τα πηχάκια

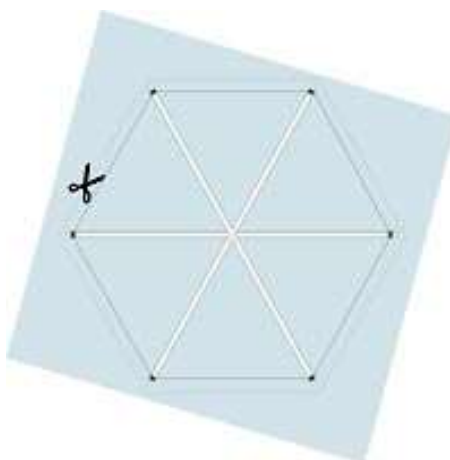
τρία πηχάκια από την μέση με τον σπάγκο, και αφήνουμε περίπου μισό μέτρο ακόμα να κρέμεται.

Στην άκρη από το ένα πηχάκι στερεώνουμε γερά το σύρμα, και το περνάμε περιμετρικά γύρω

από τον σκελετό του χαρταετού, κάνοντας μια στροφή με το σύρμα σε κάθε πηχάκι, εκεί που έχουμε κάνει την εγκοπή. Φροντίζουμε όπως θα γυρίζουμε το σύρμα, οι αποστάσεις μεταξύ των άκρων από τα πηχάκια να διατηρούνται σταθερές, έτσι ώστε στο τέλος να έχουμε ένα κανονικό εξάγωνο.

Ακουμπάμε τον σκελετό πάνω στο χαρτί, και το κόβουμε γύρω - γύρω του, αφήνοντας ένα περιθώριο 3-5 εκατοστών.

Σε αυτό το σημείο, μπορούμε να

Ακουμπάμε τον σκελετό πάνω στο χαρτί

αφήσουμε την φαντασία μας ε-

λεύθερη και να διακοσμήσουμε την επιφάνεια του χαρτιού όπως μας αρέσει, έτσι ώστε να έχουμε έναν μοναδικό χαρταετό. Κατόπιν ξαναβάζουμε τον σκελετό πάνω στο χαρτί, γυρίζουμε τα περιθώρια προς τα μέσα και τα κολλάμε με αλευρόκολλα (δηλ. αλεύρι με λίγο νερό).

Σε δυο άκρα Α, Β και στο κέντρο Ο στερεώνουμε το σπάγκο, ενώ στα Δ και Ε την ουρά όπως στην παρακάτω εικόνα. Η ουρά πρέπει να είναι 3-4 φορές μακρύτερη από το ύψος του αετού, έτσι ώστε να έχει σταθερότητα όταν πετάει.

Την ουρά μπορούμε να την κατασκευάσουμε από λωρίδες 30-40 εκατοστών που θα έχουμε κόψει από εφημερίδες, χρωματιστά χαρτιά ή χάρτινες κορδέλες, τα οποία δένουμε στον σπάγκο σε απόσταση περίπου 15-20 εκατοστών το ένα από το άλλο. Δένουμε την ουρά στο Ζ.

Στα αντίθετα άκρα από αυτά που δέσαμε την ουρά, δένουμε τα ζύγια. Εδώ πρέπει να προσέξουμε ιδιαίτερα. Όλη η επιτυχία για το πέταγμα του αετού, βρί-

Επικαιρότητα—Παράδοση

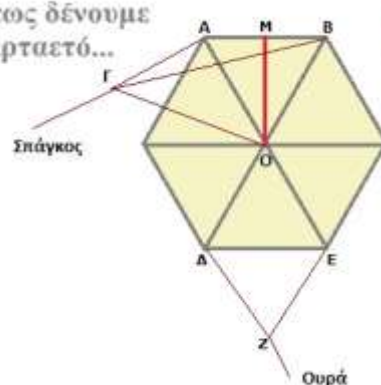
Κατασκευή

(Συνέχεια από τη σελίδα 9)

σκεται στα ζύγια του. Τα ζύγια, είναι 3 κομμάτια σπάγκος δεμένος στα σημεία A, B και O. Στο σημείο της ένωσης Γ δένουμε ένα γερό σπάγκο, την καλούμπα.

**ΛΗΔΑ ΔΟΥΓΛΗ -
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΝΕΜΟΥ**

ΠΡΟΣΟΧΗ: Στο πως δένουμε την κλωστή στο χαρταετό...

— Η απόσταση από το O έως το M
— Ο σπάγκος που δένουμε τον χαρταετό

Για να πετάξει ο χαρταετός θα πρέπει:

$ΑΓ=ΑΟ$, $ΒΓ=ΒΟ$ και $ΟΓ=ΟΜ$

Επίσης,

$ΔΖ=ΔΟ$ και $ΕΖ=ΟΕ$

ενώ η ουρά θα πρέπει να είναι αρκετά πυκνή και 3-4 φορές το ύψος του χαρταετού.

Παρατήρηση: Αν ο χαρταετός κάνει τούμπες θα πρέπει να μεγαλώσουμε την ουρά.

Παραδοσιακές σαρακοστιανές γεύσεις και συνταγές στη σελ. 31

Η βενετσιάνικη μάσκα

Τις μάσκες λένε οι ιστορικοί φο-

νταν σε παράνομες δραστηριότη-

Βενετσιάνικες μάσκες

ρούσαν στη Βενετία όσοι ήθελαν να κρυφτούν από τους δανειστές τους (μάλλον δεν ήταν λίγοι) ή γενικότερα άτομα που εμπλέκο-

ταν σε παράνομες δραστηριότητες ή παράνομες σχέσεις και συγ-

κανονικής τους ζωής. Από την άλλη η χρήση της ευνόησε και το αυτοσχέδιο θέατρο δρόμου της βόρειας Ιταλίας, την περίφημη Commedia dell'arte. Καθώς όμως οι μάσκες άρχισαν να χρησιμοποιούνται εκτεταμένα, η χρήση της πέρασε σε άτομα και ομάδες που ουσιαστικά δρούσαν στα σύνορα της παρανομίας. Έτσι, η χρήση της μάσκας απαγορεύθηκε με νόμο και περιορίστηκε σταδιακά σε οικιακές εκδηλώσεις και αποκριτικές μεταμφιέσεις.

ΑΛΕΞΙΑ ΔΗΜΟΥ -

ΗΛΙΑΝΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Τα πιο εντυπωσιακά καρναβάλια στον κόσμο

Ρίο ντε Τζανέιρο, Βραζιλία

Απλά ότι πιο φαντασμαγορικό μπορεί να δει το ανθρώπινο μάτι! Το καρναβάλι του Ρίο δε θα μπορούσε να μην είναι πρώτο στη σχετική λίστα αφού η καρδιά ολόκληρης της υφηλίου τις ημέρες των αποκριών, χτυπάει εδώ. Samba, salsa, λαμπερά κουστούμια, ατελείωτος χορός και ξεφάντωμα μέχρι τελικής πτώσης. Σημείο

Ρίο ντε Τζανέιρο

αναφοράς το περίφημο Samba-

drome, ένα τεράστιο στάδιο που δημιουργήθηκε ειδικά για τις εκδηλώσεις.

Βενετία, Ιταλία

Αρλεκίνοι, δόγηδες, κοντεσίνες, σάτυροι, μαρκήσιοι, καζανόβες ντυμένοι με τα παραδοσιακά βενετσιάνικα κουστούμια συναντιούνται στους δρόμους της Βε-

Επικαιρότητα—Παράδοση

Τα πιο εντυπωσιακά καρναβάλια στον κόσμο

(Συνέχεια από τη σελίδα 10)

Βενετία

νετίας για να προσδώσουν στην πανέμορφη πόλη ακόμη περισσότερη ζωντάνια.

Νίκαια, Γαλλία

Μπορεί να μην είναι τόσο διάσημο όσο εκείνο της Βενετίας, ω-

Νίκαια

στόσο το καρναβάλι της Νίκαιας διαθέτει καλύτερη αίγλη και είναι το σημαντικότερο γεγονός στη Γαλλική Ριβιέρα. Κάθε χρόνο εδώ συρρέει το πλήθος επισκεπτών και η πόλη ανεβάζει ρυθμούς και κέφι, γεμίζει με χρώματα και λουλούδια. Παρελάσεις, λουλουδοπόλεμοι, σόου με βεγγαλικά, συναυλίες, θεματικές βραδιές και πολλά ακόμα συνθέτουν μια όμορφη

Η ιστοσελίδα του ΣΤ2 : <http://sainia.gr>

εικόνα, την οποία αξίζει κάποιος να θαυμάσει και να γίνει μέρος του γιορτινού παζλ.

Κολονία, Γερμανία

Το καρναβάλι της Κολονίας είναι ένα από τα δημοφιλέστερα και πιο παράξενα καρναβάλια της Ευρώπης. Κάθε χρόνο στις 11/11, στις 11:11 ξεκινά πρώιμα η καρναβαλική περίοδος στην Κολονία, όπου οι κάτοικοι και τουρίστες, ξεχύνονται στους δρόμους και κατακλύζουν τις πλατείες.

Πάτρα, Ελλάδα

Πατρινό καρναβάλι για πάντα!

Δεν θα μπορούσαμε να μην συμπε-

Πάτρα

ριλάβουμε στα 10 καλύτερα του κόσμου και το πατρινό καρναβάλι. Μια κοσμογονία χρωμάτων, χορού, καλλιτεχνικής έκφρασης, ένα κρεσέντο δημιουργικής φαντασίας που συνεγείρει κάθε φορά όλη τη πόλη. Ένα καρναβάλι που προσελκύει κόσμο από όλη την Ελλάδα και δίνει ένα γιορτινό χρώμα στην Πάτρα. Το πατρινό καρναβάλι είναι η μεγαλύτερη αποκριάτικη εκδήλωση σε όλη την Ελλάδα κάθε χρόνο. Ψυχή του καρναβαλιού

αποτελούν οι χιλιάδες καρναβαλιστές Πατρινές, Πατρινόι και επισκέπτες και φίλοι του καρναβαλιού άνθρωποι κάθε ηλικίας οι οποίοι συμμετέχουν αυθόρμητα στις αποκριάτικες εκδηλώσεις.

Τενερίφη, Κανάρια Νησιά

Τα Κανάρια νησιά και η εξωτική Τενερίφη εκτός από τις μαγευτικές παραλίες και τις λείες αμμουδιές διαθέτουν και πληθώρα από άλλες ομορφιές, που όλο σου δίνουν και ένα νέο λόγο για να τα επισκεφτείς. Το καρναβάλι της Τενερίφης είναι από τα πιο φημισμένα της Ευρώπης και μάλιστα κάποιοι το κατατάσσουν δεύτερο

σπουδαιότερο μετά από εκείνο του Ρίο.

Barranquilla, Κολομβία

Πολύ ελκυστική επιλογή αποτελεί το καρναβάλι της Barranquilla στην Κολομβία. Άλλωστε φημίζεται ως το δεύτερο καλύτερο μετά του Ρίου, για την Λατινική Αμερική, παρόλο που είναι λιγότερο εμπορευματοποιημένο. Ένα καρναβάλι γεμάτο παραδόσεις του χρονολογούνται από τον 19ο

Επικαιρότητα—Παράδοση

Τα πιο εντυπωσιακά καρναβάλια στον κόσμο

(Συνέχεια από τη σελίδα 11)

αιώνα.

Λουκέρνη, Ελβετία

Το καρναβάλι της Λουκέρνης μπορεί να μην είναι τόσο διάσημο όσο άλλα καρναβάλια, ωστόσο είναι εξίσου ζωντανό και κε-

φάτο και σίγουρα ξεχωριστό. Κι αυτό γιατί οι κάτοικοι σηκώνονται από τις 5 τα χαράματα για να υποδεχτούν τον Fritschi, το σύμβολο του καρναβαλιού της Λουκέρνης

Νέα Ορλεάνη

και τη συνοδεία του.

Ριέκα, Κροατία

Για ένα μήνα ζει στον ρυθμό του Καρναβαλιού η πόλη Ριέκα της Κροατίας. Οι Δαλματικές ακτές παίρνουν ένα διαφορετικό, εορταστικό χρώμα και το καρναβάλι

της Ριέκα υποδέχεται τους επισκέπτες του σε ένα γλέντι άνευ προηγουμένου!

Νέα Ορλεάνη, ΗΠΑ

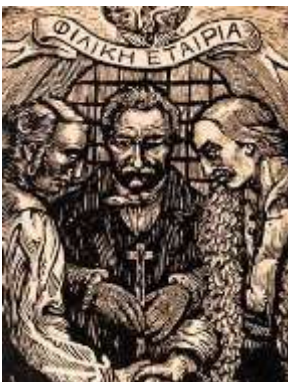
Για το τέλος αφήσαμε ένα από τα πιο γνωστά καρναβάλια στον κόσμο. Μια jazz επιλογή! Ένα καρναβάλι που λαμβάνει χώρα στους δρόμους της Νέας Ορλεάνης και αποτελεί από τις πιο ξεχωριστές εμπειρίες που θα ζήσετε ποτέ. Εγχώριες μπάντες πνευστών, γυρνούν τους δρόμους της πόλης παίζοντας μουσικές ενώ και οι κάτοικοι της περιοχής, μεταμφιέζονται, συμμετέχοντας σε ένα από τα πιο διάσημα Καρναβάλια του πλανήτη.

ΕΥΑ ΚΑΓΗ -

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΟΥΛΙΑΡΜΗ

Η Επανάσταση του 1821

Η Φιλική Εταιρεία

Η Φιλική Εταιρεία ήταν η σημαντικότερη από τις μυστικές ορ-

γανώσεις που σχηματίστηκαν για την προετοιμασία επανάστασης για την απελευθέρωση των Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησό,

από τον Εμμανουήλ Ξάνθο, το Νικόλαο Σκουφά, Αθανάσιο Τσακάλωφ. Τέταρτο μέλος της, μυήθηκε ο Αντώνιος Κομιζόπουλος από τη Φιλιππούπολη. Επίσης από τα πρώτα μέλη που μυήθηκαν ήταν και ο Παναγιώτης Αναγνωστόπουλος (και μάλιστα κατά ορισμένες πηγές συνιδρυτής, πριν τον Ξάνθο που μυήθηκε αργότερα).

Οι Φιλικοί αφού μούρνταν στην Εταιρεία έδιναν όρκο πίστης και επικοινωνούσαν με κώδικες, ψευδώνυμα και συνθηματικές λέξεις. Μεγάλη ώθηση στην επιθυμία για ελευθερία έδωσαν από τον 18ο αιώνα ο Ευρωπαϊκός Διαφωτι-

σμός και η Γαλλική Επανάσταση, καθώς και η άνθηση της οικονομίας και της παιδείας των Ελλήνων χάρη και σε παράγοντες όπως η άνοδος της Ρωσίας ως μεγάλης δύναμης, οι Ναπολεόντιοι πόλεμοι, κλπ. Υπό τις περιστάσεις αυτές αναπτύχθηκε το κίνημα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού 1750-1821 που προετοίμασε το έδαφος για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού.

Συμβολικά είχε οριστεί η 14η Σεπτεμβρίου, επέτειος της Ύψωσης του Τιμίου Σταυρού, ως ημέρα ίδρυσης της.

Σκοπός της Φιλικής Εταιρείας

Η Επανάσταση του 1821

Η Φιλική Εταιρεία

(Συνέχεια από τη σελίδα 12)

ήταν η γενική επανάσταση των Ελλήνων για την «ανέγερσιν και απελευθέρωσιν του Ελληνικού Έθνους και της Πατρίδος μας», όπως μας πληροφορεί ο ίδιος ο Ξάνθος. Και σημειώνει στα «Απομνημονεύματά» του: «...δία να ενεργήσωσι μόνοι των ό,τι ματαίως από πολλού χρόνου ήλιπζον από την φιλανθρωπίαν των χριστιανών βασιλέων».

Η πορεία ανάπτυξης της Φιλικής είναι εντυπωσιακή. Το διάστημα

Το σύμβολο της Φιλικής Εταιρείας

1814-1816 τα μέλη της αριθμούν περίπου 20. Ως τα μέσα του 1817 αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ των Ελλήνων της Ρωσίας και της Μολδοβλαχίας, αλλά και πάλι τα μέλη της δεν υπερβαίνουν τα 30. Όμως, από το 1818 σημειώ-

νονται αθρόες μυήσεις. Κατά το 1820 εξαπλώνεται σε όλες σχεδόν τις περιοχές της Ελλάδας και τις περισσότερες ελληνικές παροικίες του εξωτερικού. Χιλιάδες υπολογίζονται οι μυημένοι, μολονότι είναι γνωστά μόνο 1096 ονόματα. Τους πρώτους μήνες του 1821 τα μέλη της αριθμούν δεκάδες χιλιάδες. Η οργάνωση είχε υπερβεί τα ίδια της τα όρια.

ΑΡΙΑΝΝΑ ΒΑΤΙΣΤΑ –

ΝΙΚΟΛΑΣ ΛΥΜΠΕΡΗΣ

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ή αλλιώς «Γέρος του Μοριά» (1770–1843) ήταν αρχιστράτηγος και ηγετική μορφή της επανάστασης του 1821, οπλαρχηγός, πληρεξούσιος, σύμβουλος της Επικράτειας.

Σε ηλικία 15 ετών γίνεται αρματολός εναντίον των κλεφτών που λυμαίνονταν την περιφέρεια και η φήμη του γρήγορα απλώνεται σ' όλη την Πελοπόννησο.

Το 1818 μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία και τον Ιανουάριο του 1821 ξαναγυρίζει στη Μάνη, όπου προετοιμάζει την Επανάσταση στην Πελοπόννησο.

Πρωταγωνίστησε στη μάχη στο Βαλτέτσι, στη άλωση της Τριπολιτάδας, στην καταστροφή της στρατιάς του Δράμαλη στα Δερβενάκια κ.α.

Ως το τέλος της Επανάστασης ο Κολοκοτρώνης συνέχιζε να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στα στρατιωτικά και πολιτικά

πράγματα της εποχής. Το 1833 μετά από σκευωρία εναντίον του καταδικάστηκε σε θάνατο και φυλακίστηκε στην Ακροναυπλία κατηγορού-

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

μενος για εσχάτη προδοσία. Τον Μάιο του 1835 μετά την ενηλικίωση του Όθωνα έλαβε χάρη και αποφυλακίστηκε, εξουθενωμένος από τις άθλιες συνθήκες της φυλακής και τις ταπεινώσεις και σχεδόν τυφλός.

Τα μετέπειτα χρόνια ο Γέρος του Μοριά έζησε στην Αθήνα, τη νέα πρωτεύουσα της Ελλά-

δας, όπου ευτύχησε να γνωρίσει τη γενική αναγνώριση για την προσφορά του στον αγώνα. Έλαβε το βαθμό του στρατηγού, διορίστηκε σύμβουλος Επικρατείας, τιμήθηκε με τον Μεγαλόσταυρο του Σωτήρος, ορίστηκε μέλος της επιτροπής για την ανέγερση του Πανεπιστημίου Αθηνών και στάθηκε πιστός σύμβουλος του Όθωνα. Φύσει ανιδιοτελής όμως, ποτέ δεν επεδίωξε προσωπικά οφέλη και ανταλλάγματα.

Πέθανε στις 4 Φεβρουαρίου 1843 από εγκεφαλική συμφόρηση, αμέσως μετά το γάμο του μικρότερου γιου του Κολίβου και τάφηκε στο Α Νεκροταφείο Αθηνών.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Η Επανάσταση του 1821

Γεώργιος Καραϊσκάκης

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης (Μαυρομάτι Καρδίτσας 1780 - Φάληρο Αττικής 1827) ήταν σπουδαίος στρατιωτικός, ηγέτης της Επανάστασης. Γεννήθηκε στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στο χωριό Μαυρομάτι (κατ' άλλους στο Μουζάκι) Καρδίτσας και ήταν γιος της καλόγριας Ζωής Ντιμισκή και του αρματολού Δημήτρη Καραϊσκού.

Σε ηλικία δεκαπέντε χρονών ακολούθησε τον δρόμο της κλεφτουριάς και αργότερα υπηρέτησε στα στρατιωτικά σώματα του Αλή Πασά, ο οποίος αναγνώρισε τις εξαιρετικές του στρατιωτικές του ικα-

Ανδρέας Πιπίνος

Ο Ανδρέας Πιπίνος γεννήθηκε στα τέλη του 18ου αιώνα στην Ύδρα και ακολούθησε το ναυτικό επάγγελμα.

Καθ' όλη τη διάρκεια του Αγώνα φάνηκε πολλαπλά χρήσιμος, χάρη στην ανδρεία και την πειθαρχία που επεδείκνυε. Τον Μάιο του 1821 συμμετείχε υπό τον Παπανικολή στην πυρπόληση τουρκικού δικρότου στην Ερεσό της Λέσβου. Τον Ιούνιο του 1822 συνεργάστηκε με τον Κανάρη στην πυρπόληση τής

νότητες.

Με την έκρηξη της Επανάστασης, τον Ιανουάριο του 1821 πήρε μέρος στη σύσκεψη της Λευκάδας μαζί με άλλους οπλαρχηγούς που ήθελαν να προετοιμάσουν την εξέγερση στη Στερεά Ελλάδα και ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στα χωριά των Τζουμέρκων. Αν και συγκρούστηκε με τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο για την ηγεσία των στρατιωτικών επιχειρήσεων στη Στερεά, συνεργάστηκε μαζί του κατά την πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου, οπότε ο Καραϊσκάκης έστειλε τμήμα του στρατιωτικού του σώματος για να ενισχύσει την άμυνα της πόλης.

Στη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου κατηγορήθηκε από τον Μαυροκορδάτο για συνεργασία με τους Τούρκους και αποσύρθηκε προσωρινά από την ενεργό δράση. Το Μάιο του 1825 επανήλθε και συνέδραμε τους Μεσολογγίτες κατά τη δεύτερη πολιορκία

της πόλης παρενοχλώντας τους Τούρκους στην περιοχή. Το 1826 διορίστηκε αρχιστράτηγος της Στερεάς Ελλάδας και οργάνωσε το «Στρατόπεδο της Ελευσίνας» με στόχο να ανακουφίσει την Αθήνα από την πολιορκία των Τούρκων. Δεύτερος στόχος του Καραϊσκάκη ήταν να αναζωπυρώσει την επανάσταση στη Ρούμελη και στις συγκρούσεις που ακολούθησαν νίκησε πολλές φορές τους Τούρκους στη Δόμβραινα, το Δίστομο και την Αράχωβα.

Το 1827 έσπευσε στην Ελευσίνα για να βοηθήσει την πολιορκούμενη Αθήνα. Διαφώνησε όμως με τους Κόχραν και Τσωρτς για την τακτική που θα ακολουθούσαν κατά των Τούρκων. Τραυματίστηκε σε αιμαχία στο Νέο Φάληρο και πέθανε στις 23 Απριλίου 1827, ανήμερα της γιορτής του.

ΖΩΗ ΔΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

τουρκικής ναυαρχίδας στο λιμάνι της Χίου και τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου στη ναυμαχία των Σπετσών, όπου διακρίθηκε για την ετοιμότητά του, αναγκάζοντας τον εχθρικό στόλο να απομακρυνθεί προσωρινά για να αποφύγει την πυρπόληση. Έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις εναντίον τού αιγυπτιακού στόλου στη θάλασσα της Σάμου (Αύγουστος του 1824) και στη Σφακτηρία (Μάιος του 1825).

Μετά την απελευθέρωση διορίστηκε αρχηγός τής Ανατολικής ναυτικής μοίρας, την ίδια ώρα που ο Κανάρης αναλάμβανε τη Δυτική. Αποστρατεύθηκε το 1836 και πέθανε μετά από λίγο καιρό.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Η Επανάσταση του 1821

Μάρκος Μπότσαρης

Γεννήθηκε το 1786. Σε μικρή ηλικία κατατάχτηκε στα Ηπειρωτικά τάγματα της Κέρκυρας όπου είχαν καταφύγει πολλοί Σουλιώτες και αργότερα πολέμησε στο πλευρό του Αλή πασά των Ιωαννίνων. Ο ίδιος ο Αλής έλεγε χαρακτηριστικά ότι "αυτός ο αμίλητος θα φάει πολύ Τουρκιά".

Μετά την έκρηξη της επανάστασης διακρίθηκε στις μάχες στο Κομπότι και την Πλάκα ενώ έλαβε μέρος και στην μάχη του Πέτα και υπεράσπισε το Μεσολόγγι κατά την πρώτη πολιορκία απαντώντας ως άλλος Λεωνίδας στις απαιτήσεις για παράδοση από τον Ομέρ Βρυώνη "εδώ είναι ο τόπος μας ελάτε να τον πάρετε".

Διορίστηκε αρχιστράτηγος της Δυτ. Στερεάς Ελλάδας και όταν έμαθε ότι υπήρξε δυσαρέσκεια από άλλους οπλαρχηγούς έσκισε το διορισμό του λέγοντας ότι "τα

Μάρκος Μπότσαρης

διπλώματα τα παίρνεις στην μάχη".

Στη θέση Πέντε Πηγάδια αντιμετώπισε 5.000 Αλβανούς τους οποίους έτρεψε σε φυγή σκοτώνοντας 280 ενώ οι Έλληνες είχαν μόνο 10 απώλειες.

Ήταν τέτοιο όμως και το ήθος του που απαγόρευσε στους Σουλιώτες να στήσουν τρόπαιο με τα κεφάλια των εχθρών όπως συνηθίζο-

νταν τότε αλλά τους έβαλε να ψάλλουν "το Σώσον Κύριε το λαόν σου".

Στις 9 Αυγούστου 1823 επικεφαλής 350 Σουλιωτών ανέλαβε να ανακόψει την προέλαση 4.000 Αλβανών του Μουσταή πασά Τζελαλαδλίμπεη. Στη μάχη που ακολούθησε ένα βόλι τον βρήκε στο

κεφάλι ενώ προσπαθούσε να αιχμαλωτίσει τον πασά. Οι Σουλιώτες συνέχισαν να μάχονται και μετά το θάνατο του και κατάφεραν να κρατήσουν το νεκρό σώμα. Τάφηκε με μεγαλοπρέπεια στην πόλη που υπερασπίστηκε το Μεσολόγγι.

ΑΡΙΑΝΝΑ ΒΑΤΙΣΤΑ
ΝΙΚΟΛΑΣ ΛΥΜΠΕΡΗΣ

Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας

Γεννήθηκε στην Πολιανή Μεσσηνίας, φοίτησε στη Σχολή Δημητσάνας, και μόνασε στο μοναστήρι της Παναγιάς της Βελανιδιάς, στην Καλαμάτα, όπου πήρε το όνομα Γρηγόριος (παπάς Φλέσσας εξ ου και το Παπαφλέσσας). Στην Κωνσταντινούπολη χειροτονήθηκε αρχιμανδρίτης από τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε' με το εκκλησιαστικό Οφφίκιο «Δικαίος». Με αυτό το όνομα έγινε μέλος της Φιλικής εταιρείας και έτσι υπέγραψε όταν έγινε Υπουργός των Εσωτερικών και Αρχηγός της Αστυνομίας.

Συμμετείχε στην προετοιμασία της Επανάστασης στη Μολδοβλαχία και τον Ιανουάριο του 1821

Παπαφλέσσας

στάλθηκε από τη Φιλική Εταιρεία στην Πελοπόννησο για να ξεσηκώσει κι εκεί το λαό.

Διόρισε Αρχιστράτηγο Πελοποννήσου τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και πρωτοστάτησε στην απελευθέρωση της Καλαμάτας στις 23 Μαρτίου 1821. Διακρίθηκε για την ανδρεία του σε πολλές μάχες στην Πελοπόννησο και την Αρκα-

δία, έχοντας ως ορμητήριο τη μονή της Ρεκίτσας κοντά στο Δυρράχι. Μια από της μάχες αυτές είναι και η μάχη στα Δερβενάκια, όπου μαζί με τον Νικηταρά και τον Υψηλάντη είχαν οριστεί από τον Κολοκοτρώνη να κρατήσουν το Αγιονόρι. Στο τέλος της μάχης όταν μοιράστηκαν τα λάφυρα ο Παπαφλέσσας πήρε την πολύτιμη γούνα του Τοπάλ πασά, την οποία από τότε δεν έβγαλε ποτέ μέχρι το τέλος της ζωής του.

Συμμετείχε στην Α' και Β' Εθνοσυνέλευση. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου υποστήριξε αυτούς που καταδίωξαν τον Κολοκοτρώνη και τους άλλους πολε-

(Συνέχεια στη σελίδα 16)

Η Επανάσταση του 1821

Παπαφλέσσας

(Συνέχεια από τη σελίδα 15)

μιστές και διορίστηκε Υπουργός Εσωτερικών και Αστυνομίας από την κυβέρνηση Κουντουριώτη. Όταν το 1825 ο Ιμπραήμ πασάς εισέβαλε στην Πελοπόννησο, πρώτος ο Παπαφλέσσας ζήτησε να ελευθερωθούν οι φυλακισμένοι πολεμιστές, αλλά δεν εισακούστηκε. Έτσι αναγκάστηκε να εκστρατεύσει ο ίδιος με 2000 άνδρες για να ανακόψει την προέλαση του Ιμπραήμ, και πήγε στο Μανιάκι της Μεσσηνίας. Στις 19 Μαΐου

όταν φάνηκαν τα αιγυπτιακά στρατεύματα, πολλοί από τους άνδρες του Παπαφλέσσα διασκορπίστηκαν και έμεινε με 300 (ή κατά άλλους 600) πολεμιστές.

Στη Μάχη στο Μανιάκι στις 20 Μαΐου, βρήκε τον θάνατο προβάλλοντας ηρωική αντίσταση μαζί με τους λίγους άνδρες που του είχαν μείνει. Σύμφωνα με το θρύλο, που αναφέρουν και ορισμένοι ιστορικοί της επανάστασης, μετά το τέλος της μάχης ο Ιμπραήμ ζήτησε από τους στρατιώτες του

να αναζητήσουν και να βρουν το νεκρό σώμα του Παπαφλέσσα. Όταν εκείνοι το βρήκαν τους διέταξε να τοποθετήσουν πάνω στο ακέφαλο πτώμα το κεφάλι και να τον στήσουν σε μια βελανιδιά που βρισκόταν εκεί. Τότε ο Ιμπραήμ πλησίασε τον νεκρό Παπαφλέσσα και τον φίλησε στο μέτωπο σε ένδειξη αναγνώρισης της γενναιότητας και του ανιδιοτελούς θάρρους του.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΟΡΦΑΝΟΣ

Οδυσσέας Ανδρούτσος

Οδυσσέας Ανδρούτσος

Γεννήθηκε στην Ιθάκη το 1790. Έμεινε ορφανός από πατέρα σε πολύ μικρή ηλικία και αρχικά κατατάχτηκε στο ναυτικό. Εκεί

τον βρήκε ο Αλή πασάς όταν κατέλαβε και πυρπόλησε την Πρέβεζα και τον πήρε στην αυλή του. Τον διόρισε μάχιστα δερβέναγα της Ανατ. Στερεάς αλλά ο Οδυσσέας μνημένος στην Φιλική Εταιρεία από το 1818, αφού άφησε στη θέση του τον Αθανάσιο Διάκο πήγε στα Ιωάννινα όπου ενθάρρυνε και συμβούλευε τον Αλή στον πόλεμο εναντίον του σουλτάνου ώστε να διασκορπιστούν όσο το δυνατό περισσότερο οι τουρκικές δυνάμεις.

Το 1821 ξεσήκωσε τους Γαλαξιδιώτες. Στις 8 Μαΐου 1821 ανέκοψε την προέλαση του Ομέρ Βρυώνη προς την Πελοπόννησο στο Χάνι της Γραβιάς όπου κλείστηκε με 120 άνδρες. Μετά από αυτό ανακηρύχτηκε από τους οπλαρχηγούς αρχιστράτηγος της Στερεάς. Έλαβε μέρος στην μάχη

της Ακράτας διαλύοντας τα υπολείμματα της στρατιάς του Δράμαλη.

Οι συνεχείς προστριβές του όμως με τους πολιτικούς και κυρίως με τον Κωλέττη οδήγησαν στο να κατηγορηθεί ότι ερχόταν σε συμφωνίες με τους Τούρκους. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι μάχιστα ότι είχε έρθει σε συμφωνία με αντάλλαγμα το πασαλίκι της Στερεάς.

Πάντως ο Οδυσσέας παραδόθηκε. Όμως έπεσε θύμα του εμφυλίου καθώς ο φρούραρχος της Αθήνας Γκούρας με διαταγή της κυβέρνησης τον μετέφερε στο φρούριο της Ακρόπολης (1825) όπου τον στραγγάλισε και τον έριξε από τον ιερό βράχο για να φανεί ότι σκοτώθηκε στην προσπάθειά του να δραπετεύσει.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΕΝΤΕΡΙ

Κωνσταντίνος Κανάρης

Ο Κωνσταντίνος Κανάρης, που έζησε στα χρόνια της επανάστασης του 1821, έπαιξε σημαντικό ρόλο σε αυτήν και μετέπειτα έγινε ναύαρχος και πολιτικός και διετέ-

λεσε 5 φορές πρωθυπουργός της Ελλάδος. Μεγάλωσε στα Ψαρά. Έχασε νωρίς τον πατέρα του κι έτσι άρχισε να δουλεύει σε πλοία. Όταν πέθανε ο θεός του, στου

οποίου το πλοίο εργαζόταν, ανέλαβε καπετάνιος του πλοίου σε ηλικία 20 ετών. Πήγε στην Οδησό το 1820 και ήξερε για τη Φιλι-

(Συνέχεια στη σελίδα 17)

Η Επανάσταση του 1821

Κωνσταντίνος Κανάρης

(Συνέχεια από τη σελίδα 16)

κή Εταιρεία αλλά δεν είχε γίνει μέλος της.

Όταν έμαθε ότι ξέσπασε η επανάσταση στη Μολδοβλαχία, πήγε να πάρει μέρος στον πρώτο πολεμικό στόλο στα Ψαρά. Έκανε επιδρομές στα μικρασιατικά παράλια και μετά εντάχθηκε στα πυρπολικά. Το 1822, μετά την καταστροφή της Χίου, ο Κανάρης ανατίναξε τη ναυαρχίδα του Καρά Αλή μαζί με τον Πιπίνο.

Ο Κανάρης συνέχισε τις ανατινάξεις εχθρικών πλοίων και μετείχε

στην αποτυχημένη προσπάθεια καταστροφής του αιγυπτιακού στόλου μέσα στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας (1825).

Ο Κανάρης ήταν ένας από τους λίγους που ο Ιωάννης Καποδίστριας είχε εμπιστοσύνη. Ο Καποδίστριας τον διόρισε διοικητή μιας ναυτικής μοίρας. Μετά από λίγο καιρό, απογοητευμένος από τον θάνατο του Καποδίστρια διέφυγε για ένα διάστημα στα Ψαρά. Όταν ήρθε στην Ελλάδα ο Όθωνας, τον διόρισε ναύαρχο. Ο Κανάρης έγινε υπουργός Ναυτικών για πολλά χρόνια. Το 1864

Κωνσταντίνος Κανάρης

σχημάτισε κυβέρνηση η οποία παρέμεινε για έναν χρόνο. Παραιτήθηκε 75 χρονών. Το 1877 πέθανε ενώ ήταν πρωθυπουργός.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

Ανδρέας Μιαούλης

Γεννήθηκε το 1769 στην Ύδρα και ήταν γιός του Δημητρίου Βώκου όπως ήταν κι το πραγματικό του επίθετο. Το όνομα Μιαούλης το πήρε κατά μια εκδοχή από το όνομα ενός τουρκικού πλοίου που αγόρασε και λεγόταν "μιαούλ". Σε ηλικία 16 ετών έγινε καπετάνιος εμπορικού πλοίου που άνηκε στον πατέρα του.

Κέρδισε πολλά χρήματα κατά την διάρκεια των Ναπολεόντιων πολέμων "σπάζοντας" αρκετές φορές τον αγγλικό ναυτικό αποκλεισμό εφοδιάζοντας τα νότια γαλλικά παράλια και δίνοντας μάχες με πειρατές. Ναυπήγησε πολλά πλοία και κατά την διάρκεια της επανάστασης ορίστηκε ναύαρχος του υδραϊκού στόλου. Τον Σεπτέμβριο του 1821 κατέστρεψε το στόλο του Καρά-Αλή. Στις 20 Φεβρουαρίου 1822 αντιμετώπισε τον τουρκικό στόλο στη ναυμαχία της Πάτρας και θριάμβευσε ενώ έλαβε μέρος στις ναυμαχίες της Χίου, των Σπετσών, των Ψαρών,

του λιμανιού της Μεθώνης και της Σούδας. Ίσως η μεγαλύτερη στάθηκε η ναυμαχία του Γέροντα όπου επικεφαλής 70 πλοίων και 6.000 ναυτών κατανίκησε τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο σώζοντας την Σάμο.

Στις 20 Νοεμβρίου 1825 "έσπασε" τον τουρκικό αποκλεισμό και εφοδίασε την φρουρά του Μεσολογγίου με τρόφιμα κι πολεμοφόδια.

Με το τέλος της επανάστασης ο Καποδίστριας του ανάθεσε την αρχηγία του ελληνικού στόλου. Αργότερα οι διαφωνίες του με τον κυβερνήτη, τον οδήγησαν στην μοναδική ίσως πράξη που τον στιγμάτισε καθώς κατά την διάρκεια του κινήματος εναντίον του Καποδίστρια (1831) δεν δίστασε να πυρπολήσει την νεοαποκτηθείσα φρεγάτα "Ελλάς" και την κορβέτα "Ύδρα" που βρισκόταν στο λιμάνι του Πόρου. Για αυτή του την ενέργεια δίκαια κατακρίθηκε αλλά μετά τον θάνατο του κυβερ-

Ανδρέας Μιαούλης

νήτη αμνηστεύθηκε.

Ήταν ένας από την τριμελή ελληνική αντιπροσωπεία που μετέβη στο Μόναχο για να προσφέρει το στέμμα στον Όθωνα. Κατά την διάρκεια της βασιλείας ορίστηκε αρχηγός του διευθυντηρίου του στόλου και το 1834 έλαβε το παράσημο του Μεγαλόσταυρου του Σωτήρα και τον τίτλο του συμβούλου της επικρατείας. Πέθανε στις 11 Ιουλίου του 1835 στον Πειραιά από φυματίωση και τάφηκε στην ακτή που σήμερα "φέρει" το όνομά του, την ακτή "Μιαούλη". Το 1952 τα οστά του μεταφέρθηκαν σε μνημείο στη σχολή ναυτικών δοκίμων.

ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Η Επανάσταση του 1821

Ιάκωβος Τομπάζης

Ιάκωβος Τομπάζης

Γεννήθηκε στην Ύδρα και ήταν γιος του Νικόλαου Για-

κουμάκη. Η οικογένεια το 1816 μετονομάστηκε σε «Τομπάζη», όνομα το οποίο προήλθε από το είδος του πλοίου (ονομαζόταν τουμπάζι) των αδελφών Ιάκωβου και Μανώλη Τομπάζη. Ακολούθησε από μικρός το ναυτικό βίο και με ασχολήθηκε επιτυχώς με την ναυτιλία, τη ναυπηγική τέχνη και το εμπόριο όπως διαπιστώνεται από τα χειρόγρατά του.

Το 1818 μυήθηκε στην Φιλική

Εταιρεία στην Κωνσταντινούπολη από τον Παναγιώτη Σέκερη και είχε συνεργασία με τους πρωτεργάτες της επανάστασης. Με την έναρξη της επανάστασης στην Ύδρα, ο Ιάκωβος Τομπάζης ορίστηκε πρώτος ναύαρχος του Υδραϊκού στόλου με απόφαση όλων των Υδραίων πλοιάρχων και ορκίστηκε στις 28 Απριλίου 1821 πάνω στη ναυαρχίδα Θεμιστοκλής.

Για τον αγώνα αφιέρωσε όλη την περιουσία του ενώ πρόσφερε και τα τέσσερα πλοία του, τα οποία τα μετέτρεψε σε πολεμικά. Ήταν ο πρώτος που εισηγήθηκε την χρήση πυρπολικών, τα οποία αποδείχτηκαν τρομερά όπλα στον Αγώνα του 1821.

Συμμετείχε στην επιχείρηση εξέγερσης της Χίου η οποία όμως δεν είχε το αναμενόμενο αποτέλεσμα. Επίσης διηύθυνε την ναυμα-

χία της Ερεσσού, όπου συντελέστηκε η πρώτη ναυτική επιτυχία του Αγώνα. Στη συνέχεια έσπευσε στις Κυδωνίες ώστε να σώσει τον άμαχο πληθυσμό τους από την εκδικητική μανία των Τούρκων. Τον Ιούλιο του 1821 συμμετείχε επίσης στην εκστρατεία διάσωσης της Σάμου, όπου ο Οθωμανικός στόλος επιχειρήσε πολιορκία του επαναστατημένου νησιού. Κατά τη διάρκεια της επανάστασης συμμετείχε ως πληρεξούσιος της Ύδρας σε διάφορες Εθνοσυνελεύσεις.

Πέθανε το 1829 στην Ύδρα και ενταφιάστηκε με μεγάλες τιμές. Είχε έναν γιο, τον Γεώργιο Τομπάζη (1809-1892), υποναύαρχο, ναυπηγό και υπουργό επί των ναυτικών.η κ.ά.

ΜΑΡΙΑΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗ -

ΔΑΝΑΗ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

Γιάννης Μακρυγιάννης

Γεννήθηκε το 1797 και το πραγματικό του όνομα ήταν Γιάννης Τριανταφύλλου. Μακρυγιάννης

ονομάστηκε από τους συναγωνιστές του λόγω του ψηλού αναστήματος του. Τα παιδικά του χρόνια τα πέρασε στην Λιβαδιά με την μητέρα του αφού οι Τούρκοι είχαν σκοτώσει τον πατέρα του. Το 1811 πήγε στην Άρτα όπου άρχισε να ασχολείται με το εμπόριο φτιάχνοντας μια μικρή περιουσία την οποία και διέθεσε εξ

ολοκλήρου στον Αγώνα.

Πήρε μέρος σε πολλές μάχες και ήταν ο ήρωας της μάχης στους Μύλους κατά την οποία ανακόπηκε η προέλαση του Ιμπραήμ. Υπεράσπισε την Ακρόπολη και πολέμησε στο Φάληρο όπου σκοτώθηκε ο Καραϊσκάκης. Κατά τον εμφύλιο προσπαθούσε να συμφιλιώσει τις αντιμαχόμενες πλευρές. Με τον ερχομό του Καποδίστρια έγινε αρχηγός της εκτελεστικής δύναμης από το 1828-1830 ήρθε όμως σε ρήξη με τον κυβερνήτη. Παρόλα αυτά ο Καποδίστριας πάντοτε αναγνώριζε την ανιδιοτέλεια και την τιμιότητα του.

Μετά τον θάνατο του κυβερνήτη έγινε θερμός υποστηρικτής ενός συνταγματικού καθεστώτος και

εχθρός του Αυγουστίνου Καποδίστρια. Το 1843 πήρε μέρος στην επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου που περιόρισε την βαυαρική απολυταρχία και έθεσε τα θεμέλια για την ψήφιση Συντάγματος. Το 1852 συνελήφθη με την κατηγορία ότι σχεδίαζε την δολοφονία του Όθωνα και καταδικάστηκε σε θάνατο.

Το 1854 του δόθηκε χάρη βγήκε όμως από την φυλακή το 1864 και λίγο αργότερα πέθανε. Ο Μακρυγιάννης είναι γνωστός πέρα από τους αγώνες του για τα απομνημονεύματά του τα οποία είναι ίσως αυτά που αγγίζουν περισσότερο τον αναγνώστη με την απλή γραφή τους.

ΜΑΡΙΑΙΑ ΓΑΝΤΖΙΔΗ

ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΚΑΛΑΒΡΟΥ

Η Επανάσταση του 1821—Γεγονότα

Η κατάληψη της Τριπολιτσάς

Ενώ η Επανάσταση του 1821 είχε ξεκινήσει και παρά τις αρχικές επιτυχίες των Ελλήνων, ήταν φανερό ότι έλειπε ένα σχέδιο. Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πρότεινε να πολιορκήσουν την Τριπολιτσά, που ήταν η κεντρική διοικητική, εμπορική και στρατιωτική έδρα των Τούρκων στην Πελοπόννησο. Πίστευε πως αν οι Έλληνες κατόρθωναν να την κυριεύσουν, θα αποδυναμώνονταν και τα υπόλοιπα κάστρα της περιοχής.

Έτσι, επαναστάτες με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη κινήθηκαν προς την Τριπολιτσά, έστησαν στρατόπεδα στα βουνά γύρω από αυτήν και η πολιορκία άρχισε.

Η μάχη στα Δερβενάκια

Η Μάχη των Δερβενακίων ήταν μία από τις σημαντικότερες μάχες που πραγματοποιήθηκαν κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, με νικηφόρα έκβαση για τους Έλληνες και μεγάλη καταστροφή των οθωμανικών δυνάμεων υπό τον αρχιστράτηγο Μαχμούτ πασά Δράμαλη. Η μάχη αυτή δόθηκε στις 26 Ιουλίου 1822, σε δύο από τα τέσσερα μικρά ορεινά περά-

Μετά την ήττα των Τούρκων στο Βαλτέτσι, κοντά στην Τριπολιτσά, οι Έλληνες αγωνιστές μπόρεσαν να προωθηθούν πιο κοντά στην πόλη.

Στην πολιορκία συμμετείχε και ο Δημήτριος Υψηλάντης, που είχε αναλάβει την αρχηγία του Αγώνα, ενώ τα τέσσερα κεντρικά στρατόπεδα διηύθυναν ο Κολοκοτρώνης, ο Αναγνωσταράς (Αναγνώστης Παπαγεωργίου), ο Παναγιώτης Γιατράκος και ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης. Επίσης, είχαν σταλεί ελληνικές δυνάμεις στα Μέγαρα, για να εμποδίσουν τουρκικές ενισχύσεις να φτάσουν στην Τριπολιτσά από την Αθήνα.

ματα (δερβενάκια), μεταξύ Κορίνθου και κοιλάδας Άργους, εξ ου και η ονομασία της. Εκεί ο Κολοκοτρώνης είχε αναγκάσει τους Τούρκους να οδηγηθούν, στην προσπάθειά τους να επιστρέψουν στην Κόρινθο για ανεφοδιασμό, αφού τους απέκλισε τον δρόμο προς τη Τριπολιτσά (Τρίπολη), καίγοντας τη γη και μην αφήνοντας τους εφόδια. Άλλο αποτέλεσμα της μάχης αυ-

Όσο περνούσε ο καιρός, η πολιορκία γινόταν πιο στενή. Στην πόλη τα τρόφιμα λιγόστεψαν και άρχισε η διχόνοια. Η Τριπολιτσά έπεσε στα χέρια των επαναστατών στις 23 Σεπτεμβρίου του 1821. Ακολούθησαν σφαγές και λεηλασίες. Οπλισμένοι οι Έλληνες, μπήκαν στην πόλη χτυπώντας τους Τούρκους, που οχυρώθηκαν στα σπίτια τους. Οι Οθωμανοί που κλείστηκαν στον κεντρικό πύργο, τη Μεγάλη Τάπια, παραδόθηκαν έπειτα από τρεις ημέρες από έλλειψη νερού.

ΦΑΙΔΡΑ ΚΑΤΣΙΡΗ

τής ήταν η ενίσχυση της φήμης του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, η οποία φόβισε τους τότε πολιτικούς αντιπάλους του. Ήταν η ήττα ενός τεράστιου στρατού, που όταν εισέβαλε στην Πελοπόννησο είχε προκαλέσει τον τρόμο στους Έλληνες.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

ΣΠΥΡΟΣ ΜΥΛΩΝΑΣ

Οι πολιορκίες του Μεσολογγίου

Η **πρώτη πολιορκία** του Μεσολογγίου ήρθε ως συνέχεια της ήττας των Ελλήνων στο Πέτα και άρχισε στις 25 Οκτωβρίου του 1822 και τελείωσε στις 31 Δεκεμβρίου του 1822.

Τον Απρίλιο του 1825 ξεκίνησε η **δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου** από τα στρατεύματα του Κιουταχή.

Μετά την αποτυχία του Κιουταχή να κυριεύσει την πόλη ξεκίνησε η **τρίτη πολιορκία** με επικεφαλής των τουρκικών στρατευμάτων αυτή τη φορά τον Ιμπραήμ από τον Δεκέμβριο του 1825 ως τον Απρίλιο του 1826 .

Παρά την ηρωική αντίσταση των Μεσολογγιτών και την τελική έξοδο τους από την πόλη, το Με-

σολόγγι τελικά κυριεύθηκε τον Απρίλιο του 1826.

Η έξοδος του Μεσολογγίου στάθηκε μια από τις κορυφαίες στιγμές της ελληνικής Επανάστασης, προκαλώντας βαθιά συγκίνηση σ' ολόκληρο τον κόσμο.

ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η Επανάσταση του 1821—Γεγονότα

Η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς

Μια από τις πιο γνωστές μάχες της Επανάστασης του 1821 είναι αυτή στο Χάνι της Γραβιάς, που έγινε στις 8 Μαΐου του 1821 και είχε νικητές τους Έλληνες.

Στις 3 Μαΐου του 1821, ο Ανδρούτσος έφθασε στη Γραβιά με μία ομάδα από 102 άνδρες. Εξήγησε στους επαναστάτες πως ό,τι κι αν γινόταν έπρεπε να σταματήσουν τον εχθρό και γι' αυτό τούς πρότεινε να κλειστούν στο Χάνι, ώστε να μην μπορούν να υποχωρήσουν και να αναγκαστούν να πολεμήσουν για να σταματήσουν τον Ομέρ Βρυώνη. Όμως ούτε ο Πανουργιάς, ούτε ο Δυοβουνιώτης, που ήταν μαζί του, δέχτηκαν. Τελικά, χωρίστηκαν σε 3 τμήματα: το ένα έπιασε τα υψώματα

στα αριστερά του δρόμου, το άλλο τα υψώματα στα δεξιά του κι όσοι ήθελαν θα κλείνονταν μαζί με τον Οδυσσέα Ανδρούτσο μέσα στο Χάνι.

Ο Ομέρ Βρυώνης εύκολα έδιωξε τα τμήματα στα αριστερά και στα δεξιά του δρόμου και ζήτησέ από τον Ανδρούτσο να παραδοθεί. Όμως ο Ανδρούτσος δεν δέχτηκε και σκότωσε τον Τούρκο αγγελιοφόρο. Αυτό έδωσε το σύνθημα της μάχης. Οι Τούρκοι επιτέθηκαν, αλλά αποκρούστηκαν με μεγάλες απώλειες και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Επειδή οι τρεις πρώτες τουρκικές επιθέσεις αποκρούστηκαν με μεγάλες απώλειες για τον εχθρό, ο Ομέρ Βρυώνης διέταξε να φέρουν κα-

νόνια για να ανατινάξει το χάνι. Οι Έλληνες, που είχαν καταλάβει το σχέδιο των Τούρκων, τη νύχτα, αφού είχαν πετύχει γενναία αντίσταση καθυστερώντας ταυτόχρονα τον εχθρό, κατάφεραν να εγκαταλείψουν κρυφά το Χάνι περνώντας ανάμεσα από τούς εχθρούς. Η έξοδος αυτή τους σκόλησε μόνο 6 νεκρούς σε αντίθεση με τους 300 νεκρούς Τούρκους και 200 τραυματίες. Το αποτέλεσμα ήταν για λίγο καιρό, τουλάχιστον, ένας σοβαρός κίνδυνος για την Πελοπόννησο να εκλείψει. Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος αναγνωρίστηκε απ' όλους ως αναμφισβήτητος ηγέτης της Ανατολικής Στερεάς.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

Α' εμφύλιος πόλεμος

Από την αρχή της Επανάστασης άρχισαν να δημιουργούνται οι πρώτες διαμάχες για το ποιος θα έχει την αρχηγία και την εξουσία, όχι μόνο στον Αγώνα αλλά και στο ελεύθερο ελληνικό κράτος που όλοι ήλπιζαν πως θα αποκτούσαν σε λίγα χρόνια.

Αρχικά, την πολιτική εξουσία του Αγώνα κατέλαβαν οι άνθρωποι που μέχρι τότε διοικούσαν τις πόλεις και τα χωριά: οι πρόκριτοι, οι κοτζαμπάσηδες και οι κάθε λογής ισχυροί (Πελοποννησιακή Γερουσία, κλπ.).

Από τους πρώτους όμως κιόλας μήνες της Επανάστασης οι κλεφταρματολοί, με τις νίκες τους εναντίον των Τούρκων, απέκτησαν κύρος και αίγλη ανάμεσα στον απλό λαό. Έτσι, ήταν φυσικό να θέλουν και οι οπλαρχηγοί να συμμετέχουν στην εξουσία και

την διαχείριση των κοινών υποθέσεων.

Αυτή η αντίθεση, μεταξύ των αρχόντων που είχαν από παλιά την εξουσία και των οπλαρχηγών που άρχισαν να διακρίνονται στις μάχες και θεωρούσαν αυτονόητο δικαίωμά τους την συμμετοχή τους στα κοινά, οδήγησε, το 1823, σε εμφύλια σύγκρουση τους Έλληνες.

Οι αντιθέσεις είχαν φανεί καθαρά από τις εργασίες της Β' Εθνοσυνέλευσης, με τις τρεις παρατάξεις που δημιουργήθηκαν από τους κοτζαμπάσηδες, τους Υδραίους εφοπλιστές και τους Κολοκοτρωνάιους, και με τα τρία κόμματα που ιδρύθηκαν στην συνέχεια: το αγγλικό, το γαλλικό και το ρωσικό.

Στην πρώτη φάση του εμφυλίου συγκρούστηκαν δύο ομάδες: Η πρώτη ομάδα, από την πλευρά

του Βουλευτικού, είχε επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη, και η δεύτερη, από την πλευρά του Εκτελεστικού (της κυβέρνησης δηλαδή) είχε επικεφαλής τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο.

Όταν ο τελευταίος εξασφάλισε την υποστήριξη των αρχόντων της Πελοποννήσου και της Ύδρας, ο Κολοκοτρώνης αναγκάστηκε να υποχωρήσει.

ΙΡΙΔΑ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΥ

Η Επανάσταση του 1821—Γεγονότα

Β΄ Εμφύλιος Πόλεμος

Κατά τη δεύτερη φάση του εμφυλίου πολέμου, ο Μαυροκορδάτος και οι Υδραίοι караβοκύρηδες συμμαχησαν με τον Ιωάννη Κωλέττη, που επηρέαζε πολλούς οπλαρχηγούς της Στερεάς Ελλάδας και απέκλεισαν τους Πελοποννήσιους από την εξουσία.

Εκείνοι αντέδρασαν και ξεσηκώθηκαν. Οι Στερεοελλαδίτες, που είχαν πάει με το μέρος του Κωλέττη και του Μαυροκορδάτου, άρα ήταν εναντίον του Κολοκοτρώνη, επιτέθηκαν και λεηλάτη-

σαν την βόρεια Πελοπόννησο, αναγκάζοντας τους Πελοποννήσιους να συνθηκολογήσουν.

Στις αρχές του 1825 οι νικητές του εμφυλίου έκλεισαν στις φυλακές της Ύδρας τον Κολοκοτρώνη. Το επόμενο διάστημα φυλάκισαν και τον Οδυσσέα Ανδρούτσο στην Ακρόπολη της Αθήνας, ο οποίος λίγο καιρό αργότερα (5 Ιουνίου 1825) δολοφονήθηκε.

Στον εμφύλιο πόλεμο νίκησαν οι κοτζαμπάσηδες και οι Υδραίοι εφοπλιστές, και η Επανάσταση στερήθηκε εμπειριών και αξίων

οπλαρχηγών, όπως ήταν ο Κολοκοτρώνης.

Ο απελευθερωτικός Αγώνας αποδυναμώθηκε, και μάλιστα σε μία κρίσιμη στιγμή κατά την οποία οι Τούρκοι αναδιοργανώνονταν για να καταπνίξουν την Ελληνική Επανάσταση, συμμαχώντας με τους Αιγυπτίους.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ

Χρονολόγιο της Επανάστασης του 1821

1814

Ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας

1821

Σύσκεψη κληρικών, προεστών και καπεταναίων με τον Παπαφλέσσα και τον Π. Πατρών Γερμανό στο Αίγιο με θέμα την κήρυξη της Επανάστασης.

Στο Κισινάου, πρωτεύουσα της Βεσσαραβίας, Ο Υψηλάντης παίρνει την απόφαση για την κήρυξη της Ελληνικής Επανάστασης.

Ο Αλέξανδρος Υψηλάντης συγκροτεί στη Μολδοβλαχία τον «Ιερό Λόχο» .

Ορκωμοσία των οπλαρχηγών και προκρίτων στην Αγία Λαύρα.

Αναγγέλλεται επίσημα στις Ευρωπαϊκές Κυβερνήσεις η έναρξη της Επανάστασης.

Κατάληψη Καλαμάτας

Ο Επίσκοπος Παλαιών Πατρών Γερμανός κηρύσσει την Έναρξη της Επανάστασης στην πλατεία Αγίου Γεωργίου Πατρών.

Δύναμη 300 Μανιατών υπό τον Θ. Κολοκοτρώνη δίνει την πρώτη μάχη του Αγώνα στον Άγιο Αθανάσιο της Καρύταινας και νικά τους 1700 Τούρκους της περιοχής

Απαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε΄ .

Μάχη στη γέφυρα της Αλαμάνας, θάνατος Αθανάσιου Διάκου.

Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς.

Μάχη στο Βαλτέτσι.

Μάχη στα Δολιανά.

Το Μεσολόγγι κηρύσσει την Επανάσταση.

Μάχη στο Δραγατσάνι, κατά την οποία οι Ιερολοχίτες με επικεφαλής τον Νικόλαο Υψηλάντη παρέμειναν ακλόνητοι στις θέσεις τους και έπεσαν ηρωικά για την ελευθερία της σκλαβωμένης Ελλάδας.

Μάχη στο Σκουλένι της Μολδοβλαχίας (Αθ. Καρπενησιώτης).

Μάχη στη Μονή Σέκου (Γ. Ολύμπιος – Ι. Φαρμάκης).

Άλωση της Τρίπολης.

1822

Α΄ Εθνοσυνέλευση - «Προσωρινόν Πολίτευμα».

Ναυμαχία Πατρών και νίκη των Ελλήνων..

Καταστροφή της Χίου.

Ανατίναξη της Τουρκικής Ναυαρχίδας στο λιμάνι της Χίου από τον Κων/νο Κανάρη.

Μάχη του Πέτα.

Μάχη στα Δερβενάκια.

1823

Συνέρχεται στο Άστρος Κυνουρίας η Β΄ Εθνοσυνέλευση.

1824

Καταστροφή της Κάσου.

Καταστροφή των Ψαρρών.

Ναυμαχία στον κόλπο του Γέροντα και νίκη των Ελλήνων..

1825

Μεγάλη νίκη των Ελλήνων κατά ισχυρών τουρκικών δυνάμεων στο Λεβίδι Αρκαδίας.

(Συνέχεια στη σελίδα 22)

Η Επανάσταση του 1821—Γεγονότα

Χρονολόγιο της Επανάστασης του 1821

(Συνέχεια από τη σελίδα 21)

Μάχη στο Μανιάκι - Παπαφλέσσας.

Δολοφονία Μπουμπουλίνας.

Ναυμαχία μεταξύ Ελληνικού και Τουρκικού Στόλου έξω από το λιμάνι της Σούδας και νίκη των Ελλήνων.

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος δολοφονείται στην Ακρόπολη της Αθήνας.

Οι Δ. Υψηλάντης και Κ. Μαυρομιχάλης με 480 άνδρες αντιμετωπίζουν τους 6.000 Αιγυπτίους του

Ιμπραήμ στους Μύλους του Άργους και πετυχαίνουν μεγάλη νίκη.

1826

Έξοδος των πολιορκημένων και πτώση του Μεσολογγίου.

Μάχη της Βέργας (Μάνης) και νίκη των Ελλήνων εναντίον των δυνάμεων του Ιμπραήμ Πασά.

1827

Πεθαίνει ο Γεώργιος Καραϊσκάκης.

Οι τρεις εγγυήτριες δυνάμεις, Αγγλία, Ρωσία και Γαλλία, υπογράφουν τη συνθήκη του Λονδίνου – Αυτονομία της Ελλάδος.

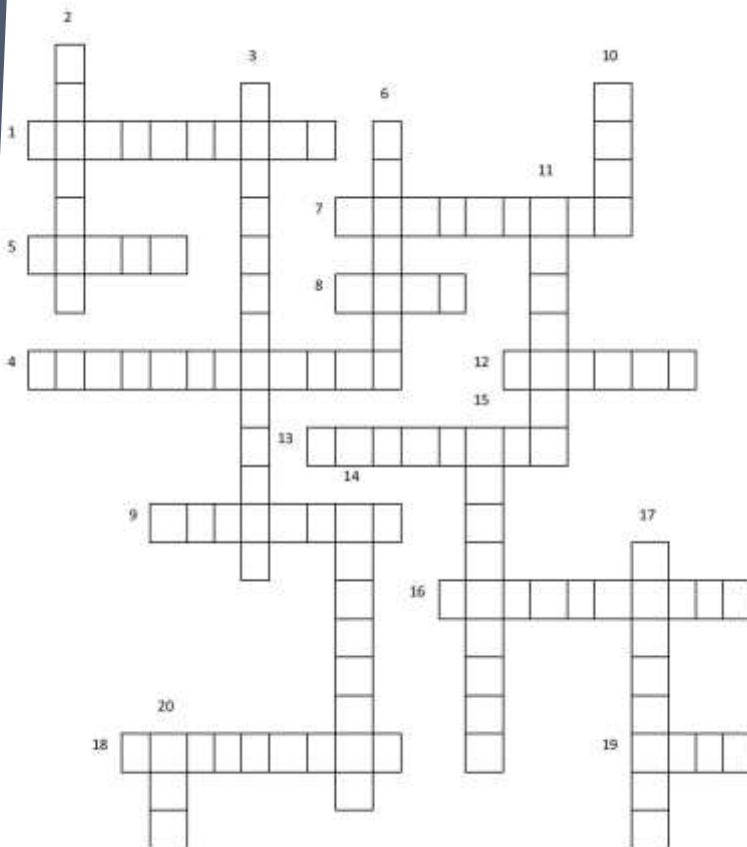
Ναυμαχία Ναυαρίνου.

1828

Άφιξη του Καποδίστρια στο Ναύπλιο ως πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας.

(Συνέχεια στη σελίδα 23)

Το σταυρόλεξο της Επανάστασης του 1821

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1)Στις 25 Μαρτίου γιορτάζουμε κάθε χρόνο την _____ του 1821. 4)Αλλιώς ο Γέρος του Μοριά. 5)Εκεί που έμεναν οι Σουλιώτες. 7)Το όνομα της Μπουμπουλίνας. 8)Το 1822 έγινε η καταστροφή της _____. 9)Τον Αύγουστο του 1824 ο Α. _____ νίκησε τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο στον κόλπο του Γέροντα χάρη στα πυρπολικά. 12)Η εποχή που πέθανε ο Α. Διάκος. 13)Το 1821 πολεμήσαμε τους _____. 16)Όταν σήκωσαν τον νεκρό _____ και τον έδεσαν πάνω σε ένα δέντρο, έσκυψε ο Ιμπραήμ και τον φίλησε λέγοντάς ότι είναι κρίμα να πεθαίνουν τόσο γενναία παλικάρια. 18)Το 1796 _____ η Μαντώ Μαυρογένους. 19)Στη μάχη στο Δραγατσάνι οι Έλληνες υπέστησαν _____.

ΚΑΘΕΤΑ

2)Ο Κ. Κανάρης κι ο Α. _____ κατέστρεψαν την ναυαρχίδα του ναυάρχου Καρά Αλή 3) Τα λάθη του Α. _____ οδήγησαν στην ήττα των Ελλήνων στη μάχη του Πέτα. 6)Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος πάλεψε και καθυστέρησε την πορεία του Ομέρ Βρυώνη στη μάχη στο χάνι της _____. 10)Από εκεί καταγόταν ο Κ. Κανάρης. 11)Το όνομα του Καποδίστρια. 14)Στη μάχη της Αλαμάνας ο Α. Διάκος _____. 15)Οι Έλληνες επαναστάτες έπρεπε να αντιμετωπίσουν την _____ αυτοκρατορία. 17)Η επανάσταση _____ στην Πελοπόννησο. 20)Οι Έλληνες που σκοτώθηκαν στη μάχη στο χάνι της Γραβιάς.

Η Επανάσταση του 1821—Γεγονότα

Χρονολόγιο της Επανάστασης του 1821

(Συνέχεια από τη σελίδα 22)

Πεθαίνει στη Βιέννη ο Γεν. Αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας Αλέξανδρος Υψηλάντης.

1829

Μάχη της Πέτρας.

1830

Το Πρωτόκολλο της ανεξαρτησίας του Ελληνικού κράτους

(γνωστό και ως Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1830) υπογράφτηκε από τις Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία στις 3 Φεβρουαρίου του 1830.

ΖΩΗ ΔΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΑΝΑΤΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ ΚΑΡΣΑΒΒΑ

ΜΕΛΙΝΑ ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΥ

ΦΑΙΔΡΑ ΚΑΤΣΙΡΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ

ΕΡΟΣ ΧΑΣΑΝΑΙ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Ηρόδοτος

Ο Ηρόδοτος (περ. 484 π.Χ. - 425 π.Χ./410 π.Χ.) ήταν αρχαίος Έλληνας ιστορικός, περιηγητής, και γεωγράφος του 5ου αιώνα π.Χ..

Θεωρείται ο θεμελιωτής της επιστήμης της ιστορίας. Το μόνο έργο που έχει συγγράψει φαίνεται να είναι οι «Ιστορίαι». Πρόκειται για ένα αρχείο της ιστορίας σχετικά με τους πολέμους μεταξύ Ελλήνων και Περσών, συμπεριλαμβανομένων πλούσιων γεωγραφικών

κών και εθνο-

γραφικών πληροφοριών.

Παρόλο που κάποιες από τις ιστορίες του ήταν ευφάνταστες και άλλες ανακριβείς, ο ίδιος αναφέρει πως κατέγραφε μόνο ό,τι του έλεγαν και ήταν συνήθως σωστός στις πληροφορίες του. Πέρα από τη σπουδαιότητα του Ηροδότου

ως ιστορικού, λίγα είναι γνωστά για την προσωπική του ζωή. Ο Ηρόδοτος χαρακτηρίστηκε για πρώτη φορά από τον Κικέρωνα ως Πατέρας της Ιστορίας.

Στο έργο του φαίνεται επίσης να ασχολήθηκε με τη γεωλογία, τη βοτανική, τη χημεία και την ιατρική. Αναφέρεται ιδιαίτερα από τον Ιωάννη Στοβαίο.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΑ ΚΑΡΣΑΒΒΑ

Θουκυδίδης

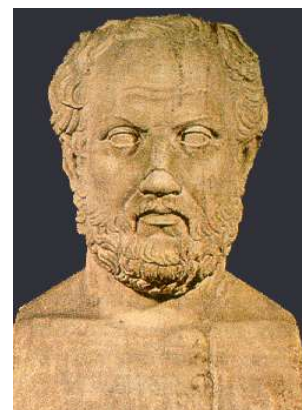
Ο Θουκυδίδης του Ολόρου ο Αλιμούσιος (460 π.Χ.- 399 π.Χ.) ήταν αρχαίος Έλληνας ιστορικός, γνωστός για τη συγγραφή της Ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου.

Πρόκειται για ένα κλασικό ιστορικό έργο, το πρώτο στο είδος του, που αφηγείται με τεκμηριωμένο τρόπο τα γεγονότα του Πελοποννησιακού Πολέμου (431 - 404 π.Χ.), μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης.

Ο Θουκυδίδης έζησε ως το τέλος του πολέμου, όπως λέει ο ίδιος στο Ε 26 της Ιστορίας, αλλά δεν πρόλαβε να ολοκληρώσει τη συγγραφή του έργου.

Το έργο του άσκησε μεγάλη επιρροή σε ιστορικούς και μελετάται ως σήμερα από πολιτικούς επιστήμονες, καθώς θεωρείται ο πατέρας του πολιτικού ρεαλισμού ως προσέγγιση στη μελέτη των διεθνών σχέσεων.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Γαλιλαίος

Ο Γαλιλαίος (1564–1642) ήταν Ιταλός Φυσικός, Μαθηματικός, Αστρονό-

μος και Φιλόσοφος. Συνέβαλε σημαντικά στην επανάσταση των Επιστημών τον 17ο αιώνα. Αναφέρεται ως πατέρας της σύγχρονης αστρονομίας και υποστήριξε

ότι η Γη και οι άλλοι πλανήτες στρέφονται γύρω από τον Ήλιο. Απέκτησε έτσι πολλούς εχθρούς και κυρίως τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία η οποία τον θεώρησε αιρετικό.

Ο Γαλιλαίος βελτίωσε το τηλεσκόπιο, ανακάλυψε τέσσερις δορυφόρους του Δία και τις ηλιακές κηλίδες, διατύπωσε τον νόμο της βαρύτητας και τον νόμο του εκκενρούς, εφηύρε ένα θερμόμετρο,

ένα υπολογιστικό διαβήτη και πολλά ακόμα στην αστρονομία.

Από την ιστορία του Γαλιλαίου έμεινε παροιμιώδης η φράση του «και όμως κινείται». Ο τάφος του βρίσκεται στον καθεδρικό ναό της Φλωρεντίας.

Η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία αποκατέστησε τον Γαλιλαίο το 1992.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΣ

Ελ Γκρέκο

Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (1541 – 7 Απριλίου 1614), γνωστός επίσης με το ισπανικό προσωνύμιο *El Greco*, δηλαδή Ο Έλληνας, ήταν Κρητικός ζωγράφος, γλύπτης και αρχιτέκτονας της Ισπανικής Αναγέννησης.

Εκπαιδεύτηκε αρχικά ως αγιογράφος στην Κρήτη, που αποτελούσε τότε τμήμα της ενετικής επικράτειας, και αργότερα ταξίδεψε στη Βενετία. Στην Ιταλία επηρεάστηκε από τους μεγαλύτερους δασκάλους της ιταλικής τέχνης, όπως τον Τιντορέττο και τον Τιτσιάνο, του οποίου υπήρξε μαθητής, υιοθετώντας στοιχεία από τον μανιερισμό.

Το 1577 εγκαταστάθηκε στο Τολέδο, όπου έζησε μέχρι το τέλος της ζωής του και ολοκλήρωσε ορισμένα από τα πιο γνωστά έργα του.

Υφολογικά, η τεχνοτροπία του Ελ Γκρέκο θεωρείται έκφραση της Βενετικής Σχολής και του μανιερισμού όπως αυτός διαμορφώθηκε στο δεύτερο μισό του 16ου αιώνα.

Η μπαρόκ τεχνοτροπία που εκτόπισε τον μανιερισμό, αλλά και τα αμέσως μεταγενέστερα καλλιτεχνικά ρεύματα που δεν αντιμετώπισαν ευμενώς το ύφος του και είχαν ως αποτέλεσμα να αγνοηθεί

το έργο του Ελ Γκρέκο τους επόμενους αιώνες.

Στη διάρκεια του 20ού αιώνα, αναγνωρίστηκε ως πρόδρομος της μοντέρνας τέχνης που αξιοποίησε στοιχεία της Ανατολικής και Δυτικής παράδοσης, και το έργο του επανεκτιμήθηκε, διατηρώντας μέχρι σήμερα δεσπόζουσα θέση ανάμεσα στους μεζιζονες ζωγράφους όλων των εποχών.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΟΥΛΙΑΡΜΗ

Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ

Ο Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ, γεννήθηκε στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας στις 27 Ιανουαρίου 1736 και πέθανε στη Βιέννη το 1791. Είναι ένας από τους σπουδαιότερους συνθέτες κλασικής μουσικής. Τα πρώτα του βήματα στη μουσική τα έκανε με τον πατέρα του, Λεοπόλντ, από 4 χρονών.

Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο κοινό, με την αδελφή του Άννα-Μαρία, σαν ένα παιδί θαύμα μόλις 5 ετών. Στη Βιέννη, ασχολήθηκε μανιωδώς με τη

σύνθεση τα 10 χρόνια που έμεινε εκεί. Τα τρία τελευταία χρόνια της ζωής του 1789-91, ήταν καλλιτεχνικά και οικονομικά επιτυχημένα. Συνέθεσε περισσότερα από 600 έργα, μουσική δωματίου, συμφωνική και εκκλησιαστική μουσική, καθώς και μικρότερες συνθέσεις: παραλλαγές, φαντασίες, σονάτες, άριες κ.α.

Ο μεγάλος συνθέτης, κηδεύτηκε φτωχικά, με έξοδα του δήμου, σε μαζικό

(Συνέχεια στη σελίδα 25)

ΠΡΟΣΩΠΑ

Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ

(Συνέχεια από τη σελίδα 24)

τάφο στο νεκροταφείο του Αγίου Μαρξ.

Τα πιο γνωστά έργα του Eine kleine Nachtmusik, Ο Μαγικός Αυλός, Οι Γάμοι του Φίγκαρο,

Mozart's Requiem και Symphony No. 40 κ.ά.

ΜΕΛΙΝΑ ΜΠΕΚΑ

Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν

Ο Λούντβιχ βαν Μπετόβεν (Ludwig van Beethoven, προφορά στα γερμανικά: Λούντβικ φαν Μπεϊτχόφεν[19], Βόννη, βαπτίστηκε 17 Δεκεμβρίου 1770 – Βιέννη, 26 Μαρτίου 1827) ήταν Γερμανός συνθέτης και πιανίστας.

Αποτέλεσε μία από τις κεντρικότερες μορφές της κλασικής μουσικής και συγκαταλέγεται σήμερα ανάμεσα στους ευρύτερα αποδεκτούς συνθέτες όλων των μουσικών περιόδων και τους πλέον γνωστούς όλων των εποχών. Ο Μπετόβεν αν και ανήκει περισσότερο στην κλασική περίοδο, συνδέθηκε με το κίνημα του ρομαντισμού που ακολούθησε και τα τελευταία του έργα διακρίνονται

από έντονα ρομαντικά στοιχεία. Οι συμφωνίες και τα κοντσέρτα για πιάνο που συνέθεσε αποτελούν τα πιο δημοφιλή έργα του. Από πολλούς αναγνωρίζεται ως μια από τις μουσικές ιδιοφυίες, παράδειγμα και μέτρο σύγκρισης για όλους τους μεταγενέστερους συνθέτες.

Άρχισε να χάνει την ακοή του σταδιακά από την ηλικία των 26 ετών, το 1796 (κατά άλλους αρχίζει λίγα χρόνια αργότερα) και, περίπου το 1820, θεωρείται πως ήταν ολοκληρωτικά κωφός. Παρά την απώλεια της ακοής του, έγραψε μουσική μέχρι το τέλος της ζωής του. Η υγεία του Μπετόβεν ήταν γενικά κακή και το 1826 επιδεινώθηκε δραστικά,

γεγονός που οδήγησε και στο θάνατο του τον επόμενο χρόνο.

Από τα πιο γνωστά του έργα : Für Elise, 9η Συμφωνία, Σονάτα για πιάνο No.14 και Missa Solemnis κ.ά.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΝΕΛΛΟΥ

ΛΗΔΑ ΔΟΥΓΛΗ

Άλμπερτ Αϊνστάιν

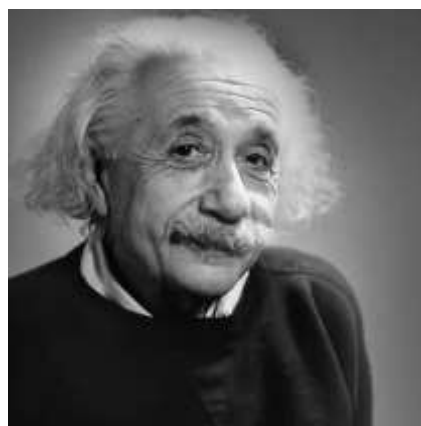
Ο Άλμπερτ Αϊνστάιν Γεννήθηκε στις 14 Μαρτίου 1879 και πέθανε στις 18 Απριλίου 1955.

Ήταν Γερμανός φυσικός εβραϊκής καταγωγής, ο οποίος βραβεύτηκε με το Νόμπελ Φυσικής το 1921 για τις υπηρεσίες του στην θεωρητική φυσική.

Είναι ο θεμελιωτής της Θεωρίας της Σχετικότητας και από πολλούς θεωρείται ο σημαντικότερος επιστήμονας του 20ού αιώνα και όλων των εποχών. Εξέδωσε πάνω από 300 επιστημονικές δημοσιεύσεις, καθώς και 150 συγγράμματα για το ευρύ κοινό.

Η επίδραση των ανακαλύψεων του Αϊνστάιν σχετικά με την φύση του χώρου και του χρόνου, εξακολουθεί να αποτελεί κεντρικό αντικείμενο της επιστημονικής έρευνας σε φυσική, κοσμολογία, και μαθηματικά, ενώ το επώνυμο του χρησιμοποιείται συχνά ως χαρακτηρισμός για να δηλώσει πως κάποιος έχει υψηλή ευφυΐα.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΚΩΝΑΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Στίβεν Χόκινγκ

Ο Στήβεν Χόκινγκ (αγγλ. Stephen Hawking, γενν. στις 8 Ιανουαρίου 1942) είναι Βρετανός θεωρητικός φυσικός, κοσμολόγος, συγγραφέας και Διευθυντής Ερευνών στο Κέντρο Θεωρητικής Κοσμολογίας στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ.

Μεταξύ των σημαντικών επιστημονικών εργασιών του ήταν μια συνεργασία με τον Ρότζερ Πένροουζ επάνω σε θεωρήματα βαρυτικής μοναδικότητας στα πλαίσια

Μενέλαος Λουντέμης

Ο Μενέλαος Λουντέμης (1912 - 22 Ιανουαρίου 1977), ήταν Έλληνας λογοτέχνης που γεννήθηκε στο χωριό Αγία Κυριακή του Αιγιαλού της Μικράς Ασίας το έτος 1912[1]. Το πραγματικό του όνομα ήταν Τάκης Βαλασιιάδης, ενώ το λογοτεχνικό του ψευδώνυμο το εμπνεύστηκε από τον ποταμό Λουδία της μετέπειτα πατρίδας του

Στην κατοχή πήρε ενεργό μέρος στην Εθνική Αντίσταση στο πλευρό του ΕΑΜ και διετέλεσε γραμματέας της οργάνωσης διανοομένων. Κατά τον εμφύλιο συλλαμβάνεται για τα αριστερά του φρονήματα, δικάζεται για εσχάτη

της γενικής σχετικότητας και η θεωρητική πρόβλεψη ότι οι μαύρες τρύπες εκπέμπουν ακτινοβολία, που συχνά καλείται ακτινοβολία Χόκινγκ.

Ο Χόκινγκ ήταν ο πρώτος που εξέθεσε μια κοσμολογία που εξηγήθηκε από μια ένωση της γενικής θεωρίας της σχετικότητας και της κβαντικής μηχανικής. Είναι φανατικός υποστηρικτής της ερμηνείας πολλών κόσμων της κβαντικής μηχανικής.

Είναι επίτιμος συνεργάτης της Βασιλικής Εταιρείας των Τεχνών, ισόβιο μέλος στην Επισκοπική Ακαδημία Επιστημών, και αποδέκτης του Προεδρικού Μεταλλίου της Ελευθερίας, το υψηλότερο πολιτικό βραβείο στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο Χόκινγκ ήταν Καθηγητής Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Κέιμπριτζ μεταξύ 1979 και 2009.

προδοσία και καταδικάζεται σε θάνατο - ποινή που δεν εκτελέστηκε ποτέ.

Βιβλία του μεταφράστηκαν σε πολλές γλώσσες, κυρίως στις ανατολικές χώρες, όπως η Πολωνία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία κ.ά. Επίσης κάποια απ' αυτά μεταφράστηκαν στα

Ο Χόκινγκ έχει συντάξει εργασίες εκλαϊκευμένης επιστήμης, στις οποίες συζητά τις θεωρίες και την κοσμολογία του γενικά. Το βιβλίο του Το Χρονικό του Χρόνου έμεινε στη λίστα με τα best-seller της Βρετανικής Sunday Times για 237 εβδομάδες σπάζοντας ρεκόρ.

Ο Χόκινγκ πάσχει από τη νόσο του κινητικού νευρώνα (αμυοτροφική πλευρική σκλήρυνση), κατάσταση που έχει εξελιχθεί κατά τη διάρκεια των ετών. Είναι σχεδόν εξ ολοκλήρου παράλυτος και επικοινωνεί μέσω συσκευής παραγωγής ομιλίας. Παντρεύτηκε δύο φορές και έχει τρία παιδιά.

Το 2014 κυκλοφόρησε το αυτοβιογραφικό βιβλίο του Το χρονικό της ζωής μου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

κινεζικά και στα βιετναμέζικα. Στην Ευρώπη δημοσιεύθηκαν αρκετά αποσπάσματα από το έργο του, κυρίως σε καλλιτεχνικά περιοδικά και εφημερίδες. Το μυθιστόρημα του «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα» έχει μεταφραστεί και στα γερμανικά.

Γνωστά του βιβλία : Ένα παιδί μετράει τ' άστρα, Συννεφιάζει κ.ά.

ΑΛΕΞΙΑ ΔΗΜΟΥ -

ΗΛΙΑΝΝΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΑ

Οδυσσέας Ελύτης

Ο Οδυσσέας Ελύτης (πραγματικό ονοματεπώνυμο: Οδυσσέας Αλεπουδέλης, 2 Νοεμβρίου 1911 - 18 Μαρτίου 1996) ήταν ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες ποιητές, μέλος της λογοτεχνικής γενιάς του '30. Βραβεύτηκε το 1960 με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης και το 1979 με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας, ο δεύτερος και τελευταίος μέχρι σήμερα Έλληνας που τιμάται με Νόμπελ. Γνωστότερα ποιητικά του έργα είναι το Άξιον Εστί, ο Ήλιος ο πρώτος και οι Προσανατολισμοί.

Διαμόρφωσε ένα προσωπικό ποι-

ητικό ιδίωμα και θεωρείται ένας από τους ανανεωτές της ελληνικής ποίησης. Πολλά ποιήματά του μελοποιήθηκαν, ενώ συλλογές του έχουν μεταφραστεί μέχρι σήμερα σε πολλές ξένες γλώσσες. Το έργο του περιλαμβάνει ακόμα μεταφράσεις ποιητικών και θεατρικών έργων. Υπήρξε μέλος της Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Έργων Τέχνης και της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Κριτικής, αντιπρόσωπος στις Rencontres Internationales της Γενεύης και Incontro Romano della Cultura της Ρώμης.

Γνωστά του έργα : «Το Άξιον Εστί»,

«Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας», «Μαρία Νεφέλη», «Το Μονόγραμμα» κ.ά.

ΖΩΗ ΔΑΚΟΠΟΥΛΟΥ -

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ

Κωνσταντίνος Δασκαλάκης

Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης γεννήθηκε το 1981 στην Κρήτη.

Αποφοίτησε από το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (με βαθμό 9,98, με άριστα το 10), έκανε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο Berkeley, πριν τον προσλάβει η Microsoft και φύγει από εκεί, και έναν χρόνο μετά να γίνει, στα 28 του, επίκουρος καθηγητής στο MIT.

Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης αποτελεί διεθνώς ένα από τα πιο λαμπρά μυαλά στον χώρο των θετικών επιστημών, αφού σε ηλι-

κία μόλις 27 ετών, κατάφερε να λύσει έναν μαθηματικό γρίφο τον οποίο εκατομμύρια μαθηματικοί από όλον τον κόσμο προσπαθούσαν να τον λύσουν επί 60 χρόνια, χωρίς αποτέλεσμα.

Λύνοντας τον γρίφο ενός όχι απλού μαθηματικού, αλλά του νομπελίστα οικονομολόγου Τζον Φορμπε Νας, ο Δασκαλάκης σήμερα γνωρίζεται όχι μόνο διεθνή αναγνώριση αλλά και λαμπρή καριέρα.

Το 2008 βραβεύθηκε από τον διεθνή οργανισμό ACM Association for Computing Machinery για την συγκεκριμένη απόδειξη που έκανε.

ΕΥΘΥΜΙΑ ΠΑΠΟΥΛΙΑ

Θέματα Επιστημών

Η υπερθέρμανση του πλανήτη

Η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι μία ειδική περίπτωση κλιματικής μεταβολής και αναφέρεται στην αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της ατμόσφαιρας και

των ωκεανών της γης. Ο όρος είναι εν γένει ουδέτερος ως προς τα αίτια πρόκλησης της υπερθέρμανσης, ωστόσο έχει επικρατήσει να υπονοεί την ανθρώπινη παρέμ-

βαση. Αποδίδεται συχνά με διαφορετικό τρόπο, ως θέρμανση του πλανήτη ή παγκόσμια αύξηση

(Συνέχεια στη σελίδα 28)

Θέματα Επιστημών Η υπερθέρμανση του πλανήτη

(Συνέχεια από τη σελίδα 27)

της θερμοκρασίας, ενώ άλλες φορές ταυτίζεται με το φαινόμενο του θερμοκηπίου που αποτελεί έναν μηχανισμό υπερθέρμανσης του πλανήτη.

Η επίσημη επιστημονική θέση πάνω στις κλιματικές μεταβολές, όπως αυτή εκφράζεται από την ΔΕΑΚ και του ΟΗΕ, είναι πως η μέση θερμοκρασία του πλανήτη έχει αυξηθεί 0,6 - 0,2°C από τα τέλη του 19ου αιώνα και πως η

αύξηση αυτή οφείλεται σημαντικά στην ανθρώπινη δραστηριότητα τα τελευταία 50 χρόνια. Μία μειοψηφία επιστημόνων, διαφοροποιείται σε σχέση με την άποψη αυτή, αμφισβητώντας την καταλυτική επίδραση που ενδέχεται να έχει η ανθρώπινη δραστηριότητα σε σχέση με την παγκόσμια θέρμανση.

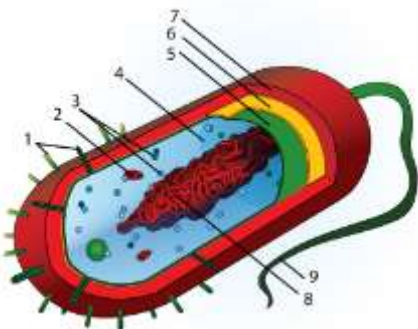
Σχετικά με τις κλιματικές μεταβολές που αναμένονται μελλοντικά, επικρατεί ένα σημαντικό ποσοστό αβεβαιότητας σε επίπεδο επιστημονικών προβλέψεων. Το θέμα αποτελεί επιπλέον ένα αμφιλεγόμενο πολιτικό ζήτημα, που σχετίζεται με την ανάγκη λήψης πολιτικών μέτρων αντιμετώπισης του προβλήματος της παγκόσμιας

θέρμανσης, εκ μέρους των κυβερνήσεων.

Σύμφωνα με επιστημονικές έρευνες της ΔΕΑΚ, η θερμοκρασία της Γης ενδέχεται να αυξηθεί κατά 1,4 - 5,8 °C εντός της χρονικής περιόδου 1990 και 2100. Μία τέτοια ενδεχόμενη αύξηση της θερμοκρασίας γίνεται να έχει ως συνέπειες την αύξηση της στάθμης των θαλασσών, την δημιουργία ακραίων καιρικών φαινομένων, όπως πλημμύρες ή τυφώνες και την εξαφάνιση βιολογικών ειδών. Αν και το φαινόμενο της υπερθέρμανσης του πλανήτη αναμένεται να αυξήσει την ένταση και την συχνότητα ακραίων καιρικών φαινομένων, θεωρείται δύσκολο να συνδεθεί ένα μεμονωμένο καιρικό φαινόμενο ως άμεσο αποτέλεσμα της υπερθέρμανσης.

ΙΡΙΔΑ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΥ

Προκαρυωτικά κύτταρα

Στη Βιολογία με τον όρο προκαρυωτικά ή προκαρυώτες (ελληνικής ετυμολογίας παγκόσμιος όρος) χαρακτηρίζονται τα κύτταρα τα οποία δεν έχουν σχηματισμένο πυρήνα (αρχαία ελληνικά "κάρυον"), εξ ου και η ονομασία τους, φερόμενα σε αντιδια-

στολή με κύτταρα που έχουν σχηματισμένο πυρήνα, τα λεγόμενα ευκαρυωτικά κύτταρα, ή ευκαρυώτες. Τα κύτταρα αυτά παρουσιάζουν απλούστερη δομή από αυτήν των ευκαρυωτικών και μέγεθος μικρότερο.

Εξωτερικά τα προκαρυωτικά κύτταρα διαχωρίζονται από το περιβάλλον με την κυτταρική μεμβράνη, πλην όμως εσωτερικά δεν έχουν οποιοδήποτε άλλο μεμβρανικό σχηματισμό, όπως π.χ. κυτταρικό πυρήνα.

Αντ' αυτού το γενετικό τους υλικό που είναι σχεδόν πάντα ένα δι-

κλωνο κυκλικό μόριο DNA, βρίσκεται σε μια περιοχή του κυττάρου που λέγεται πυρηνοειδές.

Επίσης θεωρείται ότι, λόγω της απλότητας της δομής τους, τα προκαρυωτικά κύτταρα εμφανίστηκαν πριν από τα ευκαρυωτικά και ως επί το πλείστον οι προκαρυωτικοί οργανισμοί είναι μονοκύτταροι και ανήκουν στα Βακτήρια και στα Αρχαία.

ΙΣΑΒΕΛΛΑ ΚΑΛΑΒΡΟΥ

ΜΑΡΙΛΙΑ ΓΑΝΤΖΙΔΗ

Θέματα Επιστημών Ευκαρυωτικά κύτταρα

Από αυτό το είδος κυττάρων αποτελούνται όλοι οι πολυκύτταροι οργανισμοί, όπως τα φυτά και τα ζώα καθώς και ορισμένοι μονοκύτταροι οργανισμοί, όπως πρωτόζωα και φύκη.

Τα κύτταρα του ανθρώπου είναι επίσης ευκαρυωτικά.

Βασικά μέρη ενός ευκαρυωτικού κυττάρου είναι

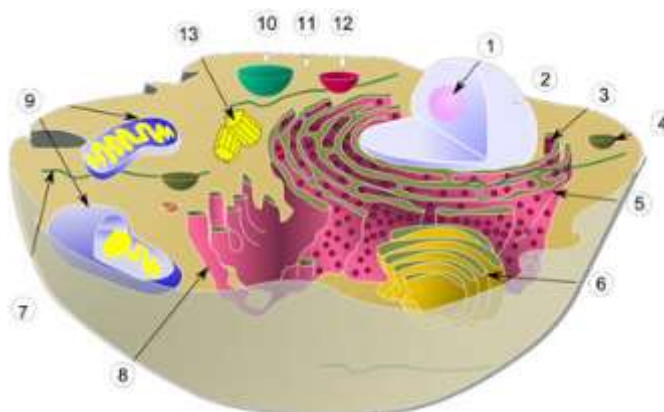
α) η πλασματική μεμβράνη,

β) το κυτταρόπλασμα και ο κυτταρικός πυρήνας. Εξετάζοντας τη δομή αυτών των κυττάρων, παρατηρείται ότι εξωτερικά περικλείονται από μία μεμβράνη και εσωτερικά ο πυρήνας διαχωρίζεται από το υπόλοιπο κύτταρο πάλι με μία μεμβράνη (πυρηνική

μεμβράνη). Ανάμεσα στον πυρήνα και στην εξωτερική μεμβράνη, υπάρχουν οργανίδια, τα οποία είναι υπεύθυνα για τις διάφορες λειτουργίες του κυττάρου, όπως μιτοχόνδρια, ριβόσωμα, λυσόσωμα, κ.α.

Κάτι άλλο που γνωρίζουμε επίσης, είναι ότι τα ευκαρυωτικά κύτταρα εμφανίστηκαν στην εξέλιξη της ζωής πολύ αργότερα από τα προκαρυωτικά, τα οποία είναι απλούστερα στην δομή και δεν έχουν πυρήνα.

ΦΑΙΔΡΑ ΚΑΤΣΙΡΗ

Οργανίδια :

1. Πυρηνίσκος 2. Πυρήνας 3. Ριβόσωμα
4. Κυτίδιο 5. Τραχύ ενδοπλασματικό δίκτυο (ΕΔ) 6. Συσκευή Golgi 7. Κυτταροσκελετός 8. Λείο ενδοπλασματικό δίκτυο 9. Μιτοχόνδρια 10. Κενοτόπιο 11. Κυτταρόπλασμα 12. Λυσόσωμα

Θέματα Οικολογίας Οι εργασίες που κάνουμε στον κήπο τον Φεβρουάριο

Κλάδεμα:

Ο Φεβρουάριος είναι ο μήνας που αρχίζουν τα σοβαρά κλαδέματα – με την προϋπόθεση φυσικά ότι οι θερμοκρασίες δεν θα είναι εξαιρετικά χαμηλές. Έτσι, κλαδεύουμε τα δέντρα του κήπου μας (ιδιαίτερα τα οπωροφόρα) με διπλό στόχο: να τους δώσουμε το σχήμα που επιθυμούμε αλλά και ν' αυξήσουμε την καρποφορία τους. Επίσης κλαδεύουμε γέρνια, τριανταφυλλιές αλλά και τα αναρριχώμενα όπως βουκαμβίλια και γιασεμί. Και φυσικά κατά τη διάρκεια του κλαδέματος αφαιρούμε με προσοχή σπασμένα αλλά και ξερά κλαδιά. Επίσης, ο Φεβρουάριος είναι ο μήνας που γίνεται και το κλάδεμα στ' αμπέ-

λια.

Πότισμα:

Κι αυτό το μήνα επειδή οι θερμοκρασίες είναι χαμηλές αποφεύγουμε τα συχνά κι έντονα ποτίσματα εκτός από συγκεκριμένα φυτά που μπορεί να χρειάζονται ειδική μεταχείριση.

Δε πρέπει να ξεχνάμε άλλωστε ποτέ τον χρυσό κανόνα για το πότισμα: το να μην ποτίζουμε τα φυτά μας τα βλάπτει αλλά και το να τα ποτίζουμε υπερβολικά, ειδικά σε περιόδους που δεν χρειάζεται, τα βλάπτει εξίσου.

Τι φυτεύουμε το Φεβρουάριο ;

Όπως θα παρατηρήσουμε, τα εξειδικευμένα καταστήματα για

τον κήπο γειμίζουν

την περίοδο αυτή με γυμνόριζες τριανταφυλλιές. Αυτό συμβαίνει γιατί ο Φεβρουάριος είναι η κατάλληλη περίοδος για να φυτέψουμε γυμνόριζα φυτά και βέβαια η τριανταφυλιά είναι ίσως το πιο δημοφιλές από αυτά.

Επίσης, φυτεύουμε σπόρους λουλουδιών που θέλουμε ν' ανθίσουν τους καλοκαιρινούς μήνες (σκυλάκια, πανσέδες κλ.π.)

Τέλος, μπορούμε να φυτέψουμε σπόρους ντομάτας σε μικρά δοχεία ή γλαστράκια με στόχο τη συγκομιδή στις αρχές του καλοκαιριού.

ΕΥΑ ΦΡΑΓΚΟΥ

Θέματα Οικολογίας

Τι φυτεύουμε τον Μάρτιο

Λαχανόκηπος

Σπέρνονται σε κοπριά: μελιτζάνες, σέλινο, ραδίκια και αντίδια κατσαρά, λάχανα και αγγούρια σε δοχεία, μαρούλια στρογγυλά, πεπόνια σε δοχεία, πράσα, πιπεριές, ντομάτες, τετραγώνια.

Σπέρνονται μέσα στην γη: κοκκινόγυλια, καρότα σε βραγιές, φραγγομαϊντανός, λαχανογούλια, κάρδαμο κήπου και πηγής, σπανάκια, κουκιά, μαρούλια, ραδίκι, πράσα (σε βραγιές ή σε φυτώριο), μπιζέλια, ραπανάκια, γογγύλια, λαχανόχορτα, κρεμμύδια χρωματιστά, οξαλίδες σκορζουνέρα, μαϊντανός. Φυτεύονται ή μεταφυτεύονται: σκόρδο, αγκινάρες, σπαράγγια (φύτευση ριζών), λάχανα, κουνουπίδια, μικρά κρεμμυδάκια, εστραγγόν, φραουλιές, πράσα, πατάτες (στο τέλος του μήνα όταν δε χιονίζει). Παίρνουν αέρα τα ξύλινα πλαίσια από τις πρώτες καλές μέρες ενώ τα βράδια σκεπάζονται. Ανακατεύεται με το σκάλισμα πλούσιο σε άζωτο για την τόνωση του χώματος.

Πώς φυτεύουμε σπόρους ;

Απαραίτητα υλικά και εργαλεία:

1 φακελάκι σπόροι λουλουδιών – 1 συσκευασία χώμα - 1 συσκευασία ελαφρόπετρα - 1 γλάστρα(με μέγεθος τουλάχιστον 15 εκ. πλάτος και 30 εκ. ύψος) - 1 μικρό φτυάρι 1 ψαλίδι (Προαιρετικά χοντρά γάντια για να προστατευτούν τα χέρια μας)

Η διαδικασία

Μουσκεύουμε τους σπόρους που έχουμε διαλέξει, από πριν, σε λίγο νερό(κάποιοι σπόροι δε χρειάζονται βρέξιμο πριν τους φυτέψουμε και για αυτό συμβουλευτείτε

Οπωροφόρα δέντρα

Τελειώνουν οι φυτεύσεις πριν ξεκινήσει η εποχή της βλάστησης. Κλαδεύονται οι φραγκοσταφυλιές, οι βυσσινιές και το κλήμα (το κλάδεμα αυτό δεν πρέπει να καθυστερήσει γιατί μετά την έναρξη της βλάστησης κινδυνεύουν να αρχίσουν να τρέχουν οι χυμοί από τις πληγές). Εμβολιάζονται με το σκάσιμο των πρώτων ματιών.

Ανθη

Σπέρνονται κάτω από ξύλινα πλαίσια τα περισσότερα από τα ετήσια, σε χωνεμένη κοπριά κατά προτίμηση. Φυτεύονται με παραφυάδες τα χρυσάνθεμα, οι φούξιες, οι λαντάνες, τα πελαργόνια και όλα τα λουλούδια που πολλαπλασιάζονται με αυτόν τον τρόπο. Τοποθετούνται πριν τη βλάστηση τα φυτά με χοντρούς βολβούς, που προορίζονται για στολισμό των θερμοκηπίων ή των εσωτερικών χώρων (αμαρυλλίς π.χ.) Στις περιοχές με πρώιμο καλοκαίρι μπορεί να γίνει το ίδιο για τους βολβούς του κήπου (ντάλιες

κ.λπ.). Ξεχώνονται οι ανοιξιάτικοι βολβοί που άνθησαν. Καθαρίζονται και φυλάγονται σε στεγνό μέρος. Προαφαιρούνται οι βολβοί που θα τοποθετηθούν για βλάστηση. Μεταφυτεύονται τα λουλούδια που προέρχονται από την χειμερινή σπορά, σε θερμοκήπιο ή σε ξύλινα πλαίσια. Σκεπάζονται με σκέπασμα ατομικά ή ομαδικά εάν υπάρχει ακόμα κίνδυνος χιονιού.

Τριανταφυλλίες

Υπάρχει ακόμα καιρός να φυτευτούν οι τριανταφυλλίες, υπολογίζοντας όμως πάντα τους όψιμους παγετούς. Κλαδεύονται χαμηλά (3 μάτια): παραχώνονται και κλαδεύονται αν υπάρχει ακόμα φόβος παγετού. Αν αυτό δεν έγινε το φθινόπωρο κλαδεύονται οι ήδη φυτεμένες τριανταφυλλίες, αφαιρούνται τα λαίμαργα βλαστάρια. Περιποιούνται προαιρετικά με ένα εντομοκτόνο πολλαπλής δράσης και ένα μυκητοκτόνο.

ΕΡΟΣ ΧΑΣΑΝΑΙ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

να έχουν 5 εκ. διαφορά μεταξύ τους για να μεγαλώσουν σωστά οι σπόροι).

Γεμίζουμε κάθε βαθούλωμα με 5-6 σπόρους.

Τους σκεπάζουμε με χώμα και αφήνουμε μια απόσταση 2 εκ. από το πάνω-πάνω επίπεδο του χώματος ως το χείλος της γλάστρας.

Ποτίζουμε καλά τους σπόρους.

Βάζουμε τη γλάστρα σε ένα μέρος που να τη βλέπει ο ήλιος.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΝΑΚΚΑΣ

Επικαιρότητα—Παράδοση

Γεύσεις της Καθαρής Δευτέρας

Καθαρά Δευτέρα, η πρώτη ημέρα της Μεγάλης Σαρακοστής, και η παράδοση επιβάλλει ένα τραπέζι γεμάτο με νησιτίσιμα εδέσματα. Θαλασσινά, λαγάνια, χαλβάς, ταραμοσαλάτα, ντολμαδάκια γιαλαντζί, ελιές, τουρσιά και όσπρια κάνουν τα Κούλουμα νόστιμα και τη Σαρακοστή να προβλέπεται λαχταριστή.

Για να τα πετύχουμε όλα αυτά πρέπει να προσέξουμε κάποια πράγματα :

Ταραμάς: Για λόγους νοστιμιάς και ποιότητας είναι προτιμότερο να φτιάξουμε τη δική μας ταραμοσαλάτα ή και διάφορους άλλους μεζέδες με βάση τον τα-

Κούλουμα : θαλασσινά μεζέδες

ραμά. Αν πρόκειται ν' αγοράσουμε όμως έτοιμο, προτιμάμε να τον λευκό ταραμά που είναι ποιοτικά ανώτερος από τον ροζ και χωρίς χρωστικές ουσίες.

Θαλασσινά και όστρακα: Τα φρέσκα όστρακα και κυρίως τα θαλασσινά έχουν απίστευτη γεύση και σημαντική διατροφική αξία, αρκεί να είναι φρέσκα.

Το χταπόδι, οι σουπιές, τα θράψαλα και τα καλαμάρια πρέπει να έχουν δέρμα συμπαγές, ελα-

στικό και γυαλιστερό, με τις βεντούζες και τα πλοκάμια τους να είναι αρκετά σκληρά, και φυσικά να μυρίζουν θάλασσα.

Οι αστακοί, οι γαρίδες, οι καραβίδες και τα καβούρια θα πρέπει να είναι ζωντανά, δηλαδή να κινούν τα πόδια και τις κεραίες τους, να έχουν γυαλιστερό κέλυφος, χωρίς μαύρες κηλίδες στο κεφάλι τους ή μελανά σημεία και να ευωδιάζουν θάλασσα.

Τα διάφορα οστρακοειδή, δηλαδή μύδια, στρείδια, γυαλιστερές και

κυδώνια, είναι απαραίτητο να είναι ζωντανά που σημαίνει να διατηρούν κλειστό το κέλυφός τους ή ελάχιστα ανοιχτό.

Αν προτιμήσουμε **κατεψυγμένα θαλασσινά και όστρακα**,

είναι σημαντικό για λόγους υγιεινής και ασφάλειας να διαλέξουμε προϊόντα που διατηρούνται σε καταψύκτη σε -18° C, είναι συσκευασμένα και φέρουν υγειονομική σφραγίδα. Επιπλέον, ελέγχουμε αν αναγράφεται στη συσκευασία τους η επωνυμία και η διεύθυνση του παρασκευαστή, το καθαρό βάρος του προϊόντος, η ημερομηνία συσκευασίας και λήξης καθώς και οι συνθήκες συντήρησης.

Χαλβάς: Την τιμητική του στο

σαρακοστιανό τραπέζι έχει ο χαλ-

Γεύσεις της Καθαρής Δευτέρας

βάς και ιδιαίτερα αυτός που παρασκευάζεται από ταχίνι. Στην αγορά κυκλοφορούν αρκετοί συσκευασμένοι αλλά και χύμα. Είτε συσκευασμένος είτε χύμα πρέπει να προσέχουμε ιδιαίτερα την ημερομηνία συσκευασίας του και λήξης.

Λαγάνια: Το ψωμί της Καθαρής Δευτέρας αποτελεί βασικό σαρακοστιανό έδεσμα. Αν δεν μπορούμε να φτιάξουμε τη δική μας λαγάνια, την αγοράζουμε από φούρνο και όχι πρατήριο άρτου. Η καλή λαγάνια πρέπει είναι ξεροψημένη και όχι μαλακή.

**ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ—
ΕΥΑ ΦΡΑΓΚΟΥ**

Ψυχαγωγία

Χοροί : Χασάπικος

Μπορεί στις μέρες μας να θεωρείται λαϊκός χορός στη σύγχρονη μορφή του, αλλά διασώζεται και στην παραδοσιακή του μορφή και πάνω απ' όλα, θα πρέπει να θεωρείται παραδοσιακός χορός. Πίσω του κρύβεται μια λαϊκή φιλοσοφία και η ιστορία μας.

Μορφές του χορού αυτού ήταν γνωστές από παλαιότερα χρόνια σε αρκετά μέρη του ελληνικού ή Ελληνόφωνου Χριστιανικού χώρου: Θράκη, Μικρά Ασία, Ανατολική και **κεντρική Μακεδονία**, νησιά

ανατ. Αιγαίου, Δωδεκάνησα και αλλού. Περισσότερο όμως στην Κωνσταντινούπολη και την περιοχή της.

Ο **χασάπικος** χορεύεται σήμερα με τα χέρια πιασμένα από τους ώμους, από δυο-τρία άτομα και τέσσερα άτομα, άντρες και γυναίκες, με βήματα και φιγούρες που απαιτούν συγχρονισμό, πειθαρχία και ακρίβεια, αντίθετα με τον αυτοσχεδιασμό του ζεϊμπέκιου. Ένας παραδοσιακός βλάχικος χασάπικος, με ολαβικές επιδρά-

σεις, χορεύεται στην Ήπειρο.

Ο **χασάπικος** βασίζεται πάνω στο ρυθμό 4/4 και ο τρόπος που χορεύεται συνήθως, έρχεται σε μια προέκταση του δημοτικού χορευτικού τρόπου, με κάποια ευρωπαϊκή επίδραση. Ενώ ήταν καθαρά παραδοσιακός χορός, με την μεγάλη διάδοση του μπουζουκιού και του μπαγλαμά, άρχισε να χορεύεται και στις πόλεις.

**ΤΖΩΡΤΖΙΝΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ –
ΜΕΛΙΝΑ ΜΠΕΚΑ**

Χοροί : Συρτάκι

Το συρτάκι είναι ένας από τους ελληνικούς χορούς ο οποίος χορογραφήθηκε από τον Γιώργο Προβιά από αργές και γρήγορες κινήσεις του χασάπικου.

Η μουσική για το συρτάκι γράφτη-

κε από τον Μίκη Θεοδωράκη. Κύριο χαρακτηριστικό του χορού αυτού και της μουσικής του είναι πως ο ρυθμός του γίνεται πιο γρήγορος. Το όνομα συρτάκι προέρχεται από την λέξη συρτός. Σήμερα το συρτάκι είναι ένα από τους

πιο γνωστούς χορούς και στην Ελλάδα και στις ελληνικές ταβέρνες και σε όλο τον κόσμο.

ΕΒΕΛΙΝΑ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

Σπαζοκεφαλιές

- 1.Είναι δυνατόν να βρέχει 2 μέρες συνεχόμενα;
- 2.Ένα σκυλί είναι δεμένο με ένα σχοινί μήκους 3,5 μέτρων. Στα 6 μέτρα είναι ένα πιάτο με το φαγητό του. Πώς μπορεί να το φτάσει;
- 3.Έχεις ένα σπιρτόκουτο με ένα

σπίρτο μέσα. Μπαίνεις σε ένα σωμάτιο με ένα γκαζάκι, μια λάμπα πετρελαίου και ένα κερί. Ποιο μπορείς να ανάψεις πρώτα; Απαντήσεις

- 1.Δεν γίνεται προφανώς, διότι ανάμεσα στις μέρες υπάρχουν και νύχτες.

2.Θα περπατήσει, γιατί η άλλη άκρη του σχοινιού δεν είναι δεμένη πουθενά.

3.Θα ανάψεις το σπύρτο.

**ΙΡΙΔΑ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΟΥ –
ΕΥΑ ΦΡΑΓΚΟΥ**

Ανέκδοτα

Στο μάθημα της ιστορίας:

Γιάννη, τι έγινε το 1821;

Πού να ξέρω, κυρία;

Ήμουνα αγέννητος τότε.

=====

-Τι ώρα είναι;

-Δώδεκα.

-Πολύ αργά !

-Ε, ας με ρώταγες νωρίτερα.

=====

-Θωμά, η σειρά σου.

Πες μου δύο αντωνυμίες !

-Ποιος; Εγώ;

-Μπράβο, ο επόμενος

ΝΙΚΟΛΑΣ ΛΥΜΠΕΡΗΣ

Αποκριατικό Κρυπτόλεξο

Κ	Γ	Π	Η	Σ	Ι	Χ	Μ	Σ
Α	Κ	Α	Φ	Τ	Α	Α	Α	Α
Ρ	Κ	Τ	Η	Ο	Κ	Λ	Σ	Ρ
Ν	Λ	Ρ	Φ	Λ	Β	Β	Κ	Α
Α	Φ	Α	Ε	Η	Ω	Α	Ε	Κ
Β	Ο	Η	Φ	Ι	Ν	Σ	Σ	Ο
Α	Π	Ο	Κ	Ρ	Ι	Ε	Σ	Σ
Λ	Α	Γ	Α	Ν	Α	Γ	Δ	Τ
Ι	Τ	Σ	Ι	Κ	Ν	Α	Τ	Η

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΦΩΤΙΟΥ– ΖΩΗ ΔΑΚΟΠΟΥΛΟΥ